
August 2007

Kortlægning af kompetencer

Kortlægningsopgave 2

BAGGRUNDSRAPPORT

Udarbejdet for Region
Syddanmark

Indhold

SAMMENFATNING	1
1. INTRODUKTION	5
2. UDDANNELSESUDBUD	7
3. EFTERSPØRGSEL PÅ KOMPETENCER	12
4. FREMSKRIVNING AF UDBUD OG EFTERSPØRGSEL.....	21
5. MOBILITET	26
BILAG 1: METODE OG AFGRÆNSNING	30
BILAG 2: SAMLET KORTLÆGNING AF UDDANNELSER.....	37
BILAG 3: BESKÆFTIGELSE I OPLEVELSESØKONOMIEN.....	42

Sammenfatning

På baggrund af en flerhed af metoder (desk-research, kvalitative interviews, særkørsler i Danmarks Statistik, regionale sammenligninger og kvantitative fremskrivninger) gives i det følgende en vurdering af, hvilke behov for kompetencegivende udviklingstiltag, der kan identificeres i Region Syddanmark inden for oplevelsesøkonomien.

Vi har valgt at opdele kortlægningen af kompetencegivende uddannelser i Region Syddanmark relateret til oplevelsesøkonomien i fire underafsnit, som er:

1. Udbuddet af kompetencegivende uddannelser i Region Syddanmark rettet mod oplevelsesøkonomien.
2. Efterspørgslen på kompetencer i oplevelseserhvervene fordelt på uddannelsesniveau og sammenlignet med Region Midtjylland.
3. Fremskrivning af udbud og efterspørgsel, hvor fokus er på både uddannelsesniveau og de enkelte branchers forventede udvikling i beskæftigelsen.
4. Arbejdsmarkedets mobilitet i Region Syddanmark med udgangspunkt i de beskæftigede inden for oplevelsesøkonomien.

Mange uddannelser men mulighed for forbedring

Samlet set kan vi konstatere, at der er et lavt uddannelsesniveau i oplevelsesøkonomiens brancher, når vi ser på dem samlet og sammenligner med uddannelsesniveauet generelt i Danmark. Der er dog store udsving, når man bevæger sig ned på de enkelte brancher og vi kan se, at de store etablerede forretningsområder såsom turisme og attraktioner har et særligt lavt kompetenceniveau, hvor andelen af ansatte med en videregående uddannelse, uanset længde, kun er på 5-8 pct. mens mange af de mindre forretningsområder er kendetegnet ved et noget højere kompetenceniveau.

I sammenligning med Region Midtjylland, kan det konstateres, at denne region har et noget højere kompetenceniveau, og at vi derfor kan argumentere for, at der er et tilsvarende potentiale for at styrke kompetenceniveauet i Region Syddanmark.

Men det er vigtigt at betone, at vejen til et styrket kompetenceniveau i Region Syddanmark ikke i så høj grad går gennem etablering af nye uddannelser i oplevelsesøkonomien som gennem andre tiltag.

Kortlægningen viser således, at der allerede findes mange kompetencegivende uddannelser, der retter sig mod oplevelsesøkonomien og at de ti identificerede forretningsområder er generelt godt understøttede i forhold til kompetencer.

Mange af de eksisterende oplevelsesuddannelser er imidlertid små og/eller nyetablerede, og det giver en række væsentlige udfordringer, som især kommer

til udtryk ved, at der er et lavt kendskab til disse hos aftagerne, og at de mangler kritisk masse til at kunne bidrage stabilt til udvikling i de faglige miljøer omkring oplevelsesøkonomien.

Endelig kan vi konstatere, at der er meget få videre- og efteruddannelsesmuligheder relateret til oplevelseserhvervene, idet der kun findes to masteruddannelser og ingen diplomuddannelser i regionen. En styrkelse af videre- og efteruddannelsesmulighederne, gerne koblet til det eksisterende net af uddannelser vil således være en oplagt løftestang for en højnelse af kompetenceniveauet inden for oplevelsesøkonomien i Region Syddanmark.

Behov for koordinering, samarbejde og kommunikation

Vender vi blikket mod virksomhederne, viser de gennemførte interviews og tidligere gennemførte undersøgelser, at der generelt er et lavt kendskab til oplevelsesuddannelserne, og at virksomhederne kun kender ganske få af de relevante uddannelser.

Kortlægningen viser samtidig en lav efterspørgsel på højtuddannede i oplevelseserhvervene, som især viser sig ved et lavt uddannelsesniveau blandt de store og veletablerede forretningsområder, som turisme, attraktioner og møder og konference.

Samlet peger det lave kendskab og den lave efterspørgsel, koblet med at der er mange små og nyetablerede uddannelser i Region Syddanmark på, at uddannelserne står over for en stor samarbejds-, koordinerings- og kommunikationsudfordring. Det er en udfordring de syddanske uddannelser deler med uddannelser i resten af landet.

På landsplan viser flere undersøgelser af uddannelser i oplevelsesøkonomien¹, at der er behov for bedre koordinering og samarbejde mellem de forskellige uddannelser. Denne udfordring kan imødegås ved, at der sker et større samarbejde mellem Undervisningsministeriet, Videnskabsministeriet og Kulturministeriet med henblik på at koordinere de mange nye uddannelsesinitiativer indenfor oplevelsesøkonomien.

Samme konklusion gør sig gældende for Region Syddanmark. Der er allerede en række uddannelser på KVVU-, MVU- og LVU-niveau indenfor oplevelsesøkonomi, men der er også et behov for koordinering, og der er behov for at skabe større kendskab til disse uddannelser, hvoraf mange er relativt små målt på antal studerende.

De kvalitative interviews foretaget i forbindelse med denne kortlægning bekræfter, at de forskellige uddannelsesinstitutioner står overfor en stor udfordring i forhold til at gøre virksomhederne i regionen opmærksomme på deres uddannelsesinitiativer. Det drejer sig både om at styrke kendskabet til de eksisterende uddannelser men også om at påvirke brancherne i forhold til nødvendigheden af højtuddannede kandidater og opkvalificering. Udfordringen er væsentlig, fordi en række af de

¹ Fremtidens videregående uddannelser i oplevelsessektoren, Undervisningsministeriet (2006), Danmarks kreative potentiale, Videnskabsministeriet (2005).

berørte brancher har tradition for at anvende ufaglært og lavt-uddannet arbejdskraft.

Efterspørgsel efter specialister - ikke generalister

Undersøgelsen viser en tendens til, at aftagerne ikke ønsker højtuddannede generalister indenfor oplevelsesøkonomi, men derimod efterspørger specialister. Derfor er det paradoksalt, at der netop i disse år etableres mange generelle uddannelser i oplevelsesøkonomi.

Nogle uddannelsesinstitutioner søger at imødegå dette ved at lave særlige specialiseringer af generalistuddannelser som f.eks. Tietgenskolen i Odense, hvor man har etableret to nye varianter af markedsføringsøkonomuddannelsen med specialisering indenfor henholdsvis eventmarketing og filmbranchen. På disse uddannelser kobles en række generelle kompetencer med en mere specifik form for viden målrettet to forskellige forretningsområder.

Endeligt kan det forventes, at specialister med længerevarende videregående uddannelse inden for oplevelsesøkonomi kan bidrage til jobskabelsen inden for oplevelsesbrancherne. Hvis de mange nyuddannede inden for oplevelsesøkonomi på videregående niveau kan skabe nye jobs til Region Syddanmark, understreger det på den anden side et behov for opkvalificering af ufaglærte og faglærte. Det er bemærkelsesværdigt, at så høj en andel af arbejdsstyrken i regionen ikke har en kompetencegivende uddannelse og at op mod 20 pct. af en ungdomsårgang i Syddanmark stadig kommer ud på arbejdsmarkedet uden en kompetencegivende uddannelse.

Fremtiden byder på stigende efterspørgsel og nogen mangel

Fremskrivningerne på udviklingen i beskæftigelse, uddannelsesniveau og uddannelsessammensætning viser, at der frem mod 2015 og 2025 vil ske en markant stigning i aftaget indenfor oplevelseserhvervene, når fremskrivningen korrigeres for udviklingen i oplevelsesbrancherne i Region Syddanmark i perioden 1995-2004.

En samtidig potentiel beskæftigelsesfremgang vil øge efterspørgslen på kreative kompetencer ligesom beskæftigede med kompetencer indenfor kundekontakt, service og kommunikation vil blive efterspurgt.

Den fremtidige stigende efterspørgsel kan sandsynligvis ikke honoreres fuldt ud af det stigende uddannelsesudbud i Region Syddanmark indenfor oplevelsesøkonomien.

Samtidig bliver der en mere generel mangel på beskæftigede med erhvervsfaglig uddannelse, kort videregående uddannelse og lang videregående uddannelse.

Det skal understreges, at det særligt på det oplevelsesøkonomiske område er vanskeligt at lave præcise estimater på hvor mange personer med en given uddannelse, der vil komme til at mangle, selvom det er muligt at lave fremskrivninger af brancherne. Det skyldes at oplevelsesøkonomien er meget vanskelig at afgrænse præcist, fordi den spænder over så mange forskellige brancher og fordi personer, der finder ansættelse i disse brancher ofte kommer

med meget forskelligt uddannelsesmæssigt udgangspunkt – lige fra autodidakte til phd.-niveau.

Lav mobilitet - kun få vil flytte efter jobbet?

Hvorvidt folk er villige til at flytte efter et job i oplevelsesøkonomien efter endt uddannelse afhænger i høj grad af uddannelsesniveaet. Kortlægningen viser således, at der er lav mobilitet indenfor brancher med en høj andel af ufaglærte, mens folk med længerevarende uddannelse i større grad er villige til at flytte efter arbejdet. Dette nuanceres dog af, at mobiliteten blandt de højtuddannede primært sker inden for brancher, hvor der er arbejdsløshed.

Fremskrivningerne viser, at en voksende efterspørgsel på uddannet arbejdskraft uanset niveau ikke kan forventes imødekommet gennem tiltrækning af arbejdskraft alene fra andre regioner i Danmark.

Med den nuværende situation, hvor Region Syddanmark i forvejen har vanskeligt ved at tiltrække kvalificeret arbejdskraft, skal der altså noget særligt til, hvis det i fremtiden skal være muligt at rekruttere kvalificerede medarbejdere til oplevelsesøkonomiens forretningsområder.

1. Introduktion

Denne undersøgelse har til formål at kortlægge, hvilke kompetencegivende uddannelsesmuligheder, der er til stede i Region Syddanmark og som er relevante for eksisterende og nye forretningsområder indenfor oplevelsesøkonomien.²

Region Syddanmark har bedt konsulentfirmaerne Future Associates og DAMVAD samt en række eksperter om at kortlægge og afdække kompetencegivende uddannelsesmuligheder med relevans for eksisterende og nye forretningsområder indenfor oplevelsesøkonomien i Region Syddanmark. Særligt har TrendEduc bidraget med fremskrivninger.

De kortlagte uddannelser fordeler sig på følgende niveauer:

- Korte videregående uddannelser (KVU)
- Erhvervsuddannelser (EUD)
- Mellemlange videregående uddannelser (MVU)
- Lange videregående uddannelser (LVU)
- Videre- og efteruddannelser (VVU)

Kortlægningen skal give mulighed for at vurdere, hvilke behov der er for nye kompetencegivende tiltag, som kan forbedre oplevelsesøkonomiens vilkår i Region Syddanmark samt styrke de ti forretningsområder, der blev identificeret som særligt interessante for regionen.

Oplevelsesøkonomien er vanskelig at afgrænse, når man taler om kompetencer, idet der er mange uddannelser, der relaterer sig til området i større eller mindre grad. For eksempel trækker oplevelsesøkonomien på alt fra kreative kompetencer udviklet på Designskolen Kolding eller Vestjysk Musikkonservatorium til serviceøkonomuddannelsen på Tietgenskolen og cand.negot. i international turisme og fritidsmanagement på Syddansk Universitet. Samtidig er der indenfor de senere år kommet en række nye kompetencegivende uddannelser på landsplan, der relaterer sig til oplevelsesøkonomi. Disse uddannelser er også med til at udvikle kompetencer, der retter sig mod oplevelsesøkonomien i hele landet.

Ved siden af de specifikke uddannelser er der også diskussionen om hvilken type uddannelser, der for alvor vil styrke oplevelsesøkonomien. Skal man satse på de lange videregående uddannelser eller er der mere effekt i at opkvalificere ufaglærte og autodidakte i oplevelsesøkonomiens brancher?

På baggrund af disse overvejelser er det væsentligt at lave en systematisk kortlægning af, hvilke uddannelser der allerede findes i Region Syddanmark og

² Der henvises til den foregående kortlægningsopgave, hvor eksisterende og nye forretningsområder i Region Syddanmark blev kortlagt.

hvordan efterspørgslen på kompetencer ser ud, før man giver sig i kast med nye kompetenceudviklings tiltag indenfor feltet oplevelsesøkonomi³.

En rapport⁴ fra 2006 peger på, at der allerede findes en bred vifte af uddannelser i Danmark, som fokuserer på oplevelsesøkonomi. Rapporten fremhæver, at der er et behov for at systematisere, styrke og udvikle uddannelsesudbudet på en række områder, frem for at etablere nye uddannelser. En afgørende pointe er, at der er et stort kommunikationsarbejde forbundet med at sørge for at aftagere, uddannelsesinstitutioner og studerende ved hvilke uddannelser, der allerede eksisterer.

Rapporten påpeger, at mange oplevelseserhverv har svært ved at finde kvalificeret arbejdskraft, fordi mange arbejdstagere er ufaglærte og autodidakte. Rapporten peger ligeledes på, at der er behov for en professionalisering af særligt de ufaglærte og de autodidakte, der som oftest står i frontlinien og har med kunder at gøre.

Disse antagelser vil blive testet i denne kortlægning af kompetencer i Region Syddanmark. Vi vil i det følgende give vores vurdering af behovet for nye kompetencegivende tiltag, som kan forbedre udviklingsmulighederne indenfor oplevelsesøkonomien i Region Syddanmark.

Rapporten er disponeret som følger. Først afdækkes udbudet af kompetencegivende uddannelser i regionen på de forskellige uddannelsesniveauer. Disse uddannelser kobles til de udvalgte forretningsområder med henblik på at undersøge, om betingelserne for at udvikle forretningsområderne er optimale. Undersøgelsen af udbudet er baseret på omfattende desk-research og kvalitative interviews⁵. Herefter undersøges efterspørgslen på kompetencer indenfor oplevelsesøkonomien i Syddanmark. Det efterfølges af en fremskrivning og en undersøgelse af mobilitet, hvilket danner et godt samlet grundlag for at vurdere, hvorvidt der er et kompetencegab i Region Syddanmark, og i givet fald hvilke kompetencegivende tiltag, der kan styrke oplevelsesøkonomien.

³ I den sammenhæng skal det bemærkes, at kortlægningen primært tager udgangspunkt i oplevelsesøkonomien forstået som brancher, men at den også relateres til de bredere forretningsområder.

⁴ Arbejdsgruppe om fremtidens videregående uddannelser i oplevelsessektoren, Undervisningsministeriet (2006).

⁵ Se en oversigt over interviewpersoner samt kvantitativ metode i bilag 1.

2. Uddannelsesudbud

I dette afsnit kortlægges udbudssiden indenfor oplevelsesøkonomien i Region Syddanmark. Formålet er at vise hvilke uddannelser, der eksisterer, som retter sig mod oplevelsesøkonomien i regionen samt at koble disse til de identificerede forretningsområder med henblik på at kunne vurdere, om der er et tilstrækkeligt udbud af uddannelser.

Samlet viser kortlægningen på dette område:

- At der generelt findes mange kompetencegivende uddannelser, der retter sig mod oplevelsesøkonomien og at de ti forretningsområder er godt understøttet i forhold til kompetencer.
- At der er relativt få muligheder for efter- og videreuddannelse og at der er relativt få korte uddannelser inden for oplevelsesøkonomien.
- At der er mange relativt små, nye uddannelser, som har brug for at opnå kritisk masse og kendskab blandt aftagerne, så det faglige miljø sikres.

Der findes en lang række forskellige uddannelser i Region Syddanmark, der relaterer sig til oplevelsesøkonomi. Udbuddet af uddannelser overlapper i nogen grad hinanden samtidig med, at nogle uddannelser relaterer sig meget direkte til oplevelsesøkonomien som f.eks. de kunstneriske og kreative uddannelser, mens andre også relaterer sig til andre brancher som f.eks. en bachelorgrad i innovation og business.

I bilag 2 præsenteres en samlet gennemgang af de forskellige uddannelser fordelt på erhvervsuddannelser (EUD), korte videregående uddannelser (KVU), mellemlange videregående uddannelser (MVU), længere videregående uddannelser på bachelorniveau (LVU-BA), længere videregående uddannelser på kandidatniveau (LVU-KA) samt efter- og videreuddannelsesmuligheder.

I nedenstående skema præsenteres de forskellige uddannelser relateret til de udvalgte forretningsområder for at vise hvilke uddannelsesmuligheder, der findes i dag. Nogle af uddannelserne optræder flere gange, fordi de er generalistuddannelser og derfor kan anvendes inden for flere forretningsområder⁶.

⁶ Der er naturligvis tale om en subjektiv vurdering af uddannelser i forhold til forretningsområder. Man kan altid diskutere, hvilke uddannelser der retter sig mod hvilke forretningsområder, men vi syntes oversigten er illustrativ i forhold til at vise at forretningsområderne generelt er godt understøttet kompetencemæssigt.

Forretningsområde	Uddannelse
Kystturisme	Serviceøkonomuddannelsen (KVU) Hotel og fritidsassistent (EUD) Receptionist (EUD) Gastronom & Tjener (EUD)
Maritime oplevelser	Serviceøkonomuddannelsen (KVU) Hotel og fritidsassistent (EUD) Receptionist (EUD)
Attraktioner	Markedsføringsøkonom i Eventmarketing (KVU) Serviceøkonomuddannelsen (KVU) Hotel og fritidsassistent (EUD) Receptionist (EUD) Teknisk designer (EUD) BA & KA i design og kulturøkonomi (LVU) BA i Hotelmanagement (LVU) BA & KA i Innovation og business (LVU) HA i Sportmanagement (LVU) Diplomingeniøruddannelse i interaktivt design (LVU) Cand.negot. i International turisme og fritidsmanagement (LVU)
Møder og konferencer	Serviceøkonomuddannelsen (KVU) Hotel og fritidsassistent (EUD) Receptionist (EUD) Gastronom & Tjener (EUD) Markedsføringsøkonom i Eventmarketing (KVU)
Sundhed, kurophold og rehabilitering	HA i Sportmanagement (LVU)

	<p>Master i fitness og idræt (VVU)</p> <p>Serviceøkonomuddannelsen (KVU)</p> <p>Hotel og fritidsassistent (EUD)</p> <p>Receptionist (EUD)</p> <p>Gastronom & Tjener (EUD)</p>
Design og reklame	<p>Markedsføringsøkonom i Filmbranchen (KVU)</p> <p>Designteknolog (KVU)</p> <p>Multimediedesigner (KVU)</p> <p>Mediegrafiker og Mediegrafisk assistent (EUD)</p> <p>Teknisk designer (EUD)</p> <p>BA & KA i design og kulturøkonomi (LVU)</p> <p>Designuddannelsen (LVU)</p> <p>Diplomingeniøruddannelse i interaktivt design (LVU)</p> <p>KA i IT produktudvikling (LVU)</p> <p>KA i webkommunikation (LVU)</p>
Film og Tv-produktion	<p>Markedsføringsøkonom i Filmbranchen (KVU)</p>
Musik	<p>Uddannelse i sang, dans og drama (MVU)</p> <p>BA & KA i musik ved Vestjysk konservatorium (LVU)</p> <p>Klassisk KA (LVU)</p> <p>Rytmask KA (LVU)</p> <p>Master i musikformidling (VVU)</p>
Idræt	<p>HA i Sportmanagement (LVU)</p> <p>Cand.negot. i International turisme og fritidsmanagement (LVU)</p> <p>Master i fitness og idræt (VVU)</p>
Kreativ oplevelses- og forretningsudvikling	<p>Kunstuddannelse (LVU)</p> <p>Markedsføringsøkonom i Filmbranchen (KVU)</p> <p>Markedsføringsøkonom i Eventmarketing (KVU)</p>

	Designteknolog (KVU)
	Multimediedesigner (KVU)
	Mediegrafiker og Mediegrafisk assistent (EUD)
	Teknisk designer (EUD)
	BA & KA i design og kulturøkonomi (LVU)
	Designuddannelsen (LVU)
	Diplomingeniøruddannelse i interaktivt design (LVU)
	KA i IT produktudvikling (LVU)

Oversigten viser, at der allerede i dag eksisterer en lang række uddannelser, der overordnet set relaterer sig til oplevelsesøkonomi samt mere specifikt til de ti forretningsområder i Region Syddanmark.

Dette billede svarer godt overens med det landsdækkende uddannelsesudbud relateret til oplevelsesøkonomien jf. Undervisningsministeriets undersøgelse, der viste, at der i dag findes relativt mange uddannelser, der retter sig mod oplevelsesøkonomien.

Hvis man ser nærmere på de forskellige uddannelsesniveauer, kan vi konstatere, at der særligt på KVU, MVU, LVU og EUD-niveau findes en række uddannelser, der relaterer sig til oplevelsesøkonomiens forretningsområder. Disse uddannelser rammer bredt og der er således uddannelser, der retter sig mod alle de forskellige forretningsområder.

Derimod er der langt færre uddannelser på efter- og videreuddannelsesniveau. Der er således kun to masteruddannelser og slet ingen diplomuddannelser. Dette peger på et behov for tilbud inden for både efter- og videreuddannelse, som også bakked op af de kvalitative interview. Her ses der en tendens i retning af behov for professionalisering af ufaglærte gennem efteruddannelse. Da oplevelsesøkonomien endvidere er kendetegnet ved en relativt høj andel af lavere uddannede (jf. næste kapitel), vil det være oplagt at forsøge at opkvalificere disse enten gennem efteruddannelse eller ved evt. at etablere kortere uddannelsesforløb målrettet oplevelsesøkonomien for eksempelvis frontpersonale.

Generelt kan det siges at mange af de kortlagte uddannelser er relativt små og at mange af dem er relativt nye. Det betyder, at erhvervslivet generelt ikke kender særlig mange af uddannelserne. De kvalitative interviews viste, at virksomhederne ofte kun kunne nævne cand.negot.-uddannelsen i turisme samt designskolen i Kolding.

Da der er lavet relativt få interviews⁷ kan der ikke generaliseres ud fra dem, men undersøgelser på landsdækkende plan viser samme resultat – nemlig at erhvervslivet generelt endnu har ringe kendskab til mange af de nye uddannelser, der relaterer sig til oplevelsesøkonomien.⁸

Det er generelt nemt at komme ind på de kortlagte uddannelser. Således optages langt de fleste på alle uddannelser. Undtaget er dog Kulturministeriets kunstneriske uddannelser, bacheloruddannelsen i både idræt og sundhed samt journalistik på Syddansk Universitet, som oplever stor søgning og derfor må give afslag til mange.

Det er fornuftigt med begrænsning til de sidstnævnte, fordi der trods en generelt meget gunstig beskæftigelsessituation er tendens til et mindre overudbud for journalister, skuespillere, musikuddannede, designuddannede mv. på landsplan.

⁷ Der er gennemført i alt 12 interviews med virksomheder, hvoraf de 8 blev gennemført i forbindelse med kortlægningen af forretningsområder og de 4 i nærværende kortlægning jf. bilag 1.

⁸ Arbejdsgruppe om fremtidens videregående uddannelser i oplevelsessektoren (2006)

3. Efterspørgsel på kompetencer

I det følgende præsenteres de beskæftigede indenfor oplevelsesøkonomierhvervene og deres uddannelsesniveau. Formålet med at præsentere uddannelsesniveaut for de beskæftigede er at bidrage til at undersøge, hvorvidt der er et potentielt kompetencegab i regionen indenfor særlige brancher.

Desuden vil afsnittet bidrage med en sammenligning af kompetenceniveaut med tilsvarende brancher i Region Midtjylland, som er den umiddelbart bedst sammenlignelige region i Danmark. Formålet hermed er, at vurdere indenfor hvilke brancher Region Syddanmark har styrker og svagheder. Ligeledes kan sammenligningen give et fingerpeg om, hvorvidt der er potentiale til et kompetenceløft indenfor brancherne.

Samlet viser kortlægningen på dette område:

- At der generelt er et lavt uddannelsesniveau indenfor oplevelseserhvervene og især indenfor de klassiske turismeerhverv, hvor andelen af ansatte med en videregående uddannelse, uanset længde, er 5 – 8 pct.
- At der fra virksomhedernes side er et forholdsvis lavt kendskab til oplevelsesrelaterede uddannelser i regionen sammenlignet med udbuddet af uddannelser præsenteret i forrige afsnit.
- At en højere andel af højtuddannede ikke entydigt hænger sammen med en stærk og spirende branche.
- At virksomhederne ikke i særlig høj grad efterspørger højtuddannet arbejdskraft, men mere specialister eller blot serviceminded arbejdskraft med erhvervsuddannelse og kortere videregående uddannelser.
- At der er potentiale til at øge uddannelsesniveaut, hvis der sammenlignes med uddannelsesniveaut i Region Midtjylland.

Endeligt er det vigtigt at bemærke, at denne kortlægning finder sted på et tidspunkt, hvor der generelt er voksende arbejdskraftmangel i Danmark, hvilket også gælder for Region Syddanmark. Det er således også kommet til udtryk i især den kvalitative del af kortlægningen, idet den tegner et øjebliksbillede hos respondenterne.

Uddannelsesniveaut i Region Syddanmark

Uddannelsesniveaut i oplevelsesbrancherne dækker et stort spektrum af beskæftigede både på traditionelle områder med store andele uden kompetencegivende uddannelse og brancher med højt videnindhold. Det er således vanskeligt at give et generelt billede af kompetenceniveaut i

oplevelseserhvervene i regionen. Tabel 3.1 sammenfatter antallet af beskæftigede indenfor oplevelsesbrancherne⁹ fordelt på uddannelsesniveau.

Tabel 3.1 Beskæftigede i oplevelsesbrancherne i Region Syddanmark fordelt på uddannelse i 2005.

	Ufaglært	EUD	KVU	MVU	LVU	Forsker
Turisme						
Overnatning og turistbureauer	58,2%	34,1%	3,2%	2,4%	2,1%	0,0%
Gastronomi og natteliv	75,9%	19,0%	2,0%	1,7%	1,4%	0,0%
Kunst, underholdning og kultur						
Kunstnere	30,0%	49,1%	6,5%	10,8%	3,6%	0,0%
Scenekunst	45,2%	22,7%	9,0%	7,8%	13,9%	1,3%
Musik	33,1%	51,6%	7,6%	3,8%	3,8%	0,0%
Video & film	62,3%	21,6%	3,8%	6,5%	5,8%	0,0%
Forlagsvirksomhed & medier (TV & radio)	33,0%	29,4%	5,2%	24,7%	7,7%	0,0%
Forlystelsesparker og besøgsmaal	39,7%	29,4%	5,6%	8,1%	16,5%	0,7%
Sport	60,1%	29,1%	2,6%	4,5%	3,7%	0,0%
Event	38,1%	41,8%	8,4%	7,0%	4,8%	0,0%
Fritid	53,5%	32,4%	4,5%	5,4%	4,2%	0,0%
Formgivning, image og branding						
Arkitektur	11,8%	19,9%	9,0%	34,7%	24,7%	0,0%
Design	29,6%	35,4%	14,6%	16,9%	3,6%	0,0%
Reklame	69,9%	18,9%	4,2%	3,4%	3,6%	0,0%

⁹ Oplevelsesbrancherne er operationaliseret og afgrænset med udgangspunkt i Danmarks Statistiks branchekoder jf. bilag 1. Endvidere forefindes en mere detaljeret præsentation af beskæftigede i oplevelsesbrancherne i regionen i bilag 3.

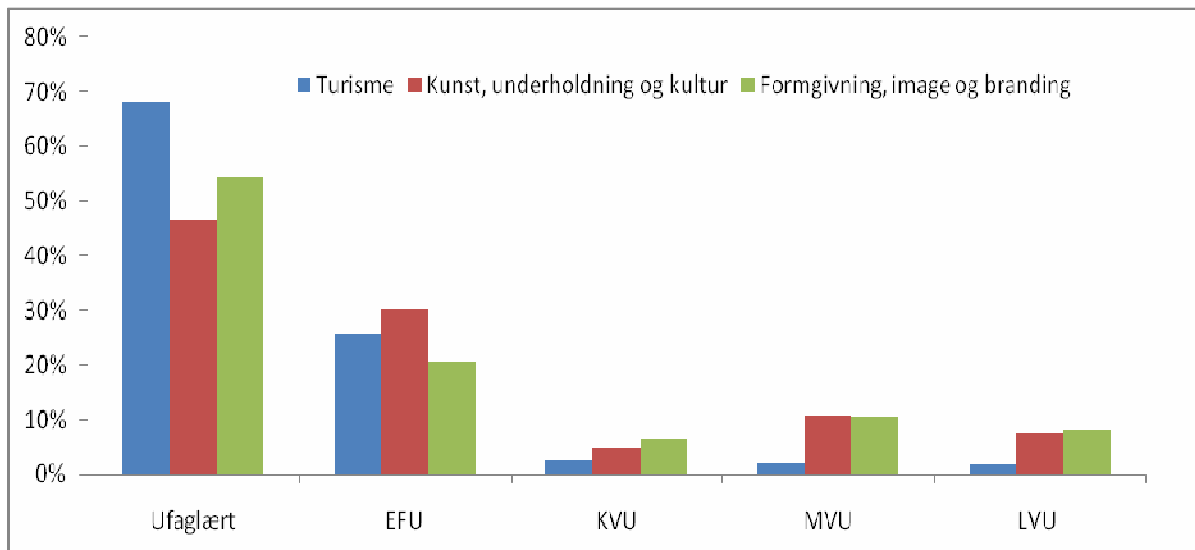
Indholdsproduktion	21,1%	26,4%	19,9%	13,8%	18,0%	...
Total	59,3%	26,2%	3,9%	6,1%	4,5%	0,1%

Kilde: Danmarks Statistik.

Tabel 3.1 viser, at der i Region Syddanmark er en høj andel af ufaglærte beskæftigede i oplevelsesøkonomien. Omkring 60 pct. af de beskæftigede har en grundskoleuddannelse som højst fuldførte uddannelse. Ydermere har godt 25 pct. en erhvervsfaglig uddannelse som deres højst fuldførte uddannelse. Således har kun knap 15 pct. af de beskæftigede indenfor oplevelseserhvervene en videregående uddannelse, uanset længde. Resultatet stemmer dermed overens med resultaterne fra den landsdækkende undersøgelse¹⁰.

Det er tydeligt i tabel 3.1, at der markante forskelle de enkelte brancher imellem på uddannelsesniveau hos beskæftigede. For at skabe et bedre overblik over forskelle mellem de tre store grupper; turisme, kunst mm. og branding m.m. er fordelingen mellem de enkelte branchers uddannelsesniveau gengivet i nedenstående figur 3.1.

Figur 3.1 Fordeling af de beskæftigedes uddannelsesniveau på turisme, kunst og branding.

Kilde: Danmarks Statistik.

Figuren viser at op mod 70 pct. af de beskæftigede indenfor turismebrancherne er ufaglærte. Yderligere har knap 30 pct. en erhvervsfaglig uddannelse. Dette levner kun meget ringe rum til beskæftigede med videregående uddannelser, hvad enten disse er korte, mellemlange eller lange. Tabel 3.1 viser da også, at der samlet set kun er 5-8 pct. med en videregående uddannelse uanset længde. Det ses dog

¹⁰ Arbejdsgruppe om fremtidens videregående uddannelser i oplevelsessektoren, Undervisningsministeriet (2006).

også i tabel 3.1, at andelen af ufaglærte er langt større indenfor gastronomi end for Turisme, overnatning branchen. Branchen turisme, overnatning mv. var som det fremgår af tabel 3.2 en af de identificerede styrkebrancher i regionen.

Omvendt viser virksomhederne i brancherne indenfor formgivning, image og branding sig at have en højere andel af beskæftigede med en videregående uddannelse. Tabel 3.1 viser da også at med undtagelse af reklamebranchen, ligger andelen af ufaglærte lavt i disse brancher. Baggrundsrapporten omhandler forretningsområderne i Region Syddanmark indenfor oplevelsesøkonomien kategoriserede de fleste af brancherne under formgivning, image og branding som spirende.

Hvorvidt der er en sammenhæng mellem de spirende brancher og det højere uddannelsesniveau er ikke muligt at konkludere i denne kortlægning. Det kan dog konstateres, at der er et sammenfald.

Tabel 3.2 Brancheinddeling af styrke, potentiale og spirende.

Branche	Vurdering
Reklame	Styrke
Turisme, overnatning mv.	Styrke
Musik	Potentiale
Sport	Spire
Forlystelsesparker og besøgsmaal	Spire
Fritid	Spire
Scenekunst	Spire
Video & Film	Spire
Design (mode)	Spire
Indholdsproduktion	Spire

Kilde: Tabellen er hentet fra baggrundsrapporten om "Udvikling af nye forretningsområder i Region Syddanmark", Kortlægningsopgave 1, som er en del af den samlede kortlægning af oplevelsesøkonomien i Region Syddanmark.

Tabel 3.2 viser endvidere, at Region Syddanmark har sine styrkepositioner indenfor brancher med høje andele af ufaglærte. Både reklamebranchen (over 60 pct.) og turisme, overnatning mv. (over 50 pct.) har høje andele af ufaglærte.

Det kan konstateres, at høje andele af beskæftigede med længere videregående uddannelser ikke automatisk er ensbetydende med en styrkeposition eller en spirende branche. Omvendt ser det ud til at et vist uddannelsesniveau hænger sammen med en sund eller spirende branche.

Denne konklusion understøttes af de kvalitative interviews. Virksomhederne vil gerne have faguddannet frontpersonale, der har en forståelse for

oplevelsesøkonomien. Men det er på et lavere uddannelsesniveau end det, som en længere videregående uddannelse i oplevelsesøkonomi vil kunne matche. Der skal dog tages forbehold for konklusionen her, idet der er stor efterspørgsel på netop denne type af arbejdskraft i Danmark generelt i disse år.

Der kan ikke desto mindre argumenteres for, at det ikke nødvendigvis er relevant at få flere højtuddannede i arbejde, men at der også er en pointe i at få opkvalificeret de ufaglærte til minimum en erhvervsuddannelse.

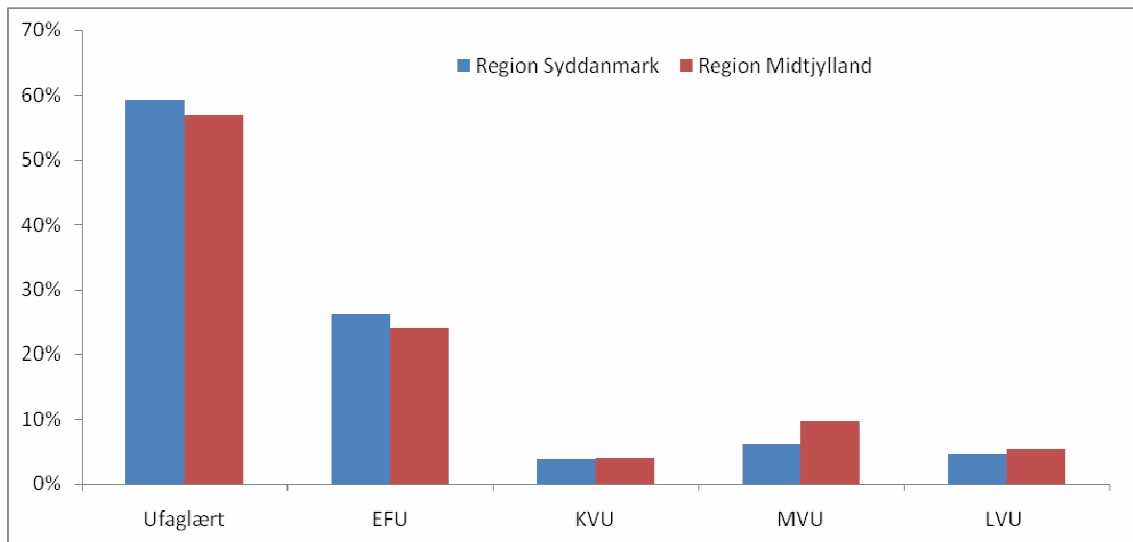
I det følgende fokuseres der på mulighederne for Region Syddanmark for at opnå en sådan opkvalificering, idet uddannelsesniveaut for oplevelsesbrancherne sammenlignes med tilsvarende brancher for Region Midtjylland.

Kompetenceniveauer i Region Syddanmark og Region Midtjylland.

Sammenlignes kompetenceniveauer indenfor oplevelsesbrancherne i Region Syddanmark med tilsvarende brancher i Region Midtjylland er det muligt at give et bud på Region Syddanmarks styrker og svagheder holdt op mod en sammenlignelig region i Danmark.

Som figur 3.2 viser, er der ikke store og markante forskelle mellem Region Syddanmark og Region Midtjylland, når det handler om beskæftigede indenfor oplevelseserhvervene og deres uddannelsesmæssige kompetencer.

Figur 3.2 Fordeling af de beskæftigedes uddannelsesniveau i oplevelsesøkonomien i Region Syddanmark og Region Midtjylland.

Kilde: Danmarks Statistik.

Det er dog værd at bemærke, at der for Region Syddanmark ser ud til at være en overvægt blandt andelen af ufaglærte og andelen af beskæftigede med en erhvervsfaglig uddannelse. Omvendt ligger Region Midtjylland højere end Region Syddanmark, når vi ser på de mellemlange og lange videregående uddannelser blandt de beskæftigede i oplevelseserhvervene. Der tegner sig således et billede af, at der er et uddannelsesmæssigt og kompetencemæssigt efterslæb i Region

Syddanmark sammenlignet med Region Midtjylland. Der er således potentiale for et kompetenceløft blandt de beskæftigede i Region Syddanmark på dette område.

I det følgende fokuserer vi på de enkelte brancher, som de er defineret i oplevelsesøkonomien, for at se på indenfor hvilke brancher, der er potentiale for et kompetenceløft i Region Syddanmark.

Nedenstående tabel 3.3 viser de beskæftigedes uddannelsesniveau i Region Syddanmark. Tabellen er sorteret efter de brancher, der har den højeste andel af højtuddannede.

Tabel 3.3 Beskæftigedes uddannelsesniveau i Region Syddanmark fordelt på branche, rangeret efter andel af LVU.

Region Syddanmark	Ufaglært	EFU	KVU	MVU	LVU
Arkitektur	20,7%	22,3%	7,5%	28,9%	20,6%
Indholdsproduktion	21,2%	26,6%	20,1%	13,9%	18,1%
Forlystelsesparker og besøgsmaal	42,7%	26,0%	5,8%	8,4%	17,2%
Scenekunst	47,0%	24,4%	8,4%	7,3%	13,0%
Musik	34,0%	20,8%	22,6%	11,3%	11,3%
Reklame	53,6%	32,1%	5,4%	4,3%	4,6%
Fritid	57,7%	28,3%	4,5%	5,4%	4,2%
Video & film	74,9%	13,6%	2,8%	4,6%	4,1%
Forlagsvirksomhed & medier (TV & radio)	58,6%	23,3%	2,5%	11,9%	3,7%
Sport	64,3%	25,3%	2,5%	4,4%	3,6%
Kunstnere	32,1%	48,3%	6,1%	10,1%	3,4%
Design	35,9%	34,0%	12,6%	14,5%	3,1%
Overnatning og turistbureauer	57,7%	32,3%	4,2%	3,1%	2,8%
Event	52,4%	39,7%	3,3%	2,7%	1,9%
Gastronomi og natteliv	76,0%	19,0%	2,0%	1,7%	1,3%

Kilde: Særkørsel på Danmark Statistik

Note: Kategorien "forsker" er ikke medtaget for at gøre tallene sammenlignelige med tallene fra Region Midtjylland.

Ovenstående tabel viser sammenfattende, at brancherne arkitektur, indholdsproduktion (udvikling af software) samt forlystelsesparker har den højeste andel af ansatte med en længere videregående uddannelse. Tabellen viser, at andelen af ansatte med en videregående uddannelse, hvad enten den er kort, mellemlang eller lang nærmer sig 60 pct. for arkitektur. Branchen er som sådan langt den mest videntunge i Region Syddanmark.

Modsat ligger den klassiske turistbranche 'overnatning og turistbureauer, event og gastronomi og natteliv' i den lave ende, hvad angår vidensniveau. Således har disse brancher mellem 5 og 10 pct. ansatte med en videregående uddannelse.

Endvidere er andelen af ansatte med en lang videregående uddannelse på et lavt niveau på 2-3 pct.

For at sammenligne uddannelsesniveaet hos de beskæftigede indenfor oplevelsesøkonomien i Region Syddanmark er der konstrueret en tilsvarende tabel for oplevelseserhvervene i Region Midtjylland.

Tabel 3.4 Beskæftigedes uddannelsesniveau i Region Midtjylland fordelt på branche, rangeret efter andel af LVU

Region Midtjylland	Ufaglært	EFU	KVU	MVU	LVU
Arkitektur	13,3%	14,3%	4,0%	29,5%	39,0%
Scenekunst	41,1%	21,3%	7,5%	12,6%	17,5%
Design	29,5%	27,9%	14,3%	12,1%	16,2%
Forlystelsesparker og besøgsmaal	39,7%	24,2%	3,6%	16,9%	15,6%
Indholdsproduktion	23,9%	25,0%	19,5%	17,3%	14,3%
Musik	46,2%	28,2%	5,1%	12,8%	7,7%
Event	43,6%	33,1%	7,5%	10,1%	5,8%
Reklame	50,4%	30,2%	6,7%	7,9%	4,9%
Video & film	69,8%	12,7%	3,5%	9,5%	4,5%
Kunstnere	32,0%	48,1%	3,0%	12,5%	4,4%
Forlagsvirksomhed & medier (TV & radio)	53,9%	21,5%	3,6%	17,1%	3,9%
Overnatning og turistbureauer	56,6%	31,7%	4,3%	5,4%	2,0%
Sport	63,5%	25,0%	2,5%	7,5%	1,4%
Fritid	57,6%	28,2%	4,4%	8,8%	1,0%
Gastronomi og nattelev	75,1%	18,8%	2,0%	3,5%	0,5%

Kilde: Danmarks Statistik

For Region Midtjylland ligger arkitektur igen højest, når der fokuseres på andelen af ansatte med en lang videregående uddannelse. Herefter ligger 'scenekunst og design' højt på uddannelsesniveau i Region Midtjylland.

Gastronomi og nattelev, fritid samt sport ligger omvendt lavt for Region Midtjylland. Igen ligger de lavest scorende brancher med et lavt vidensniveau. Således er tre fjerdedele af ansatte indenfor Gastronomi og nattelev ufaglærte. Tilsvarende ligger andelen for ansatte med lang videregående uddannelse under 2 pct. for de tre brancher.

De første to tabeller viser, at der er nogen grad af divergens imellem rankingen for de forskellige brancher i oplevelseserhvervene. Følgende tabel sammenholder dels rankingen, men også andelen af ufaglærte og ansatte med en lang videregående uddannelse i Region Syddanmark og Region Midtjylland. Andelen af ufaglærte er medtaget, idet der tidligere blev argumenteret at et minimum af

uddannelsesmæssig kompetence, har en positiv effekt på branchen i Region Syddanmark.

Tabel 3.5 Sammenligning af Region Syddanmark og Region Midtjylland på uddannelsesniveau.

	Ranking		Andel ansatte med LVU		Andel ufaglærte	
	Syddanmark	Midtjylland	Syddanmark	Midtjylland	Syddanmark	Midtjylland
Arkitektur	1	1	20,6%	39,0%	20,7%	13,3%
Indholdsproduktion	2	5	18,1%	14,3%	21,2%	23,9%
Forlystelsesparker og besøgsmaal	3	4	17,2%	15,6%	42,7%	39,7%
Scenekunst	4	2	13,0%	17,5%	47,0%	41,1%
Musik	5	6	11,3%	7,7%	34,0%	46,2%
Reklame	6	8	4,6%	4,9%	53,6%	50,4%
Fritid	7	14	4,2%	1,0%	57,7%	57,6%
Video & film	8	9	4,1%	4,5%	74,9%	69,8%
Forlagsvirksomhed & medier (TV & radio)	9	11	3,7%	3,9%	58,6%	53,9%
Sport	10	13	3,6%	1,4%	64,3%	63,5%
Kunstnere	11	10	3,4%	4,4%	32,1%	32,0%
Design	12	3	3,1%	16,2%	35,9%	29,5%
Overnatning og turistbureauer	13	12	2,8%	2,0%	57,7%	56,6%
Event	14	7	1,9%	2,0%	52,4%	43,6%
Gastronomi og nattelev	15	15	1,3%	0,5%	76,0%	75,1%

Kilde: Egne beregninger baseret på tal fra Danmarks Statistik

Tabel 3.5 viser en række sammenfald og divergenser for uddannelses- og kompetenceniveau for oplevelseserhvervene i Region Syddanmark og Region Midtjylland. Arkitektur placerer sig bedst i begge regioner. Der er dog markant forskel i vidensniveau idet næsten 40 pct. af de ansatte i Region Midtjylland har en lang videregående uddannelse i modsætning til 20 pct. i Region Syddanmark. Der er således god mulighed for at opkvalificere uddannelsesniveaut indenfor branchen. Ligeledes placeres gastronomi og nattelev sig dårligst i begge regioner. Omvendt er uddannelsesniveaut i begge regioner ens med 75 pct. ufaglærte.

Den mest iøjnefaldende forskel på brancheniveau er design. Her har 3 pct. en lang videregående uddannelse i Region Syddanmark. Omvendt har godt 15 pct. en lang videregående uddannelse. Der er således også her god mulighed for at opkvalificere uddannelsesniveaut i Region Syddanmark.

Tabel 3.5 viser dog sammenfald for langt de fleste brancher, men også at der er et generelt lavt vidensniveau i oplevelseserhvervene i både Region Syddanmark og Region Midtjylland.

I forhold til anbefalingerne fra kortlægningsopgave 1 omkring udvikling af forretningsområder giver tabellen også et bud på hvilke uddannelsesområder, som Region Syddanmark kan fokusere på. Både indenfor design og reklame viser kortlægningen af uddannelsesniveaut, at der er potentiale for forbedringer. Således er der både færre højtuddannede og flere ufaglærte beskæftigede indenfor de to brancher i Region Syddanmark sammenlignet med Region Midtjylland. Et resultat der kan genfindes for andre forretningsområder, med undtagelse af forretningsområderne musik og idræt.

Der er altså et uudnyttet potentiale for flere forretningsområder i Region Syddanmark i forhold til at øge uddannelsesniveaut. Spørgsmålet er, om der er tilstrækkeligt med uddannede til at opfylde dette potentiale. Det vil næste kapitel fokusere på.

4. Fremskrivning af udbud og efterspørgsel

I forhold til et presset og dynamisk arbejdsmarked er det interessant at se på en fremskrivning af beskæftigelsessituationen for oplevelsesøkonomien i Region Syddanmark. I dette afsnit gives et bud på udbuddet af uddannede indenfor oplevelseserhvervene og den tilsvarende beskæftigelse i 2015 og 2025 i forhold til i dag. Kapitlet er bygget op, således at det tager udgangspunkt i efterspørgselssiden og dernæst gives et bud på, hvordan udbuddet tilsvarende vil være. Samlet giver det et bud på, indenfor hvilket uddannelsesområder, at der er potentielle mis-match forstået som, at der vil være misforhold mellem antallet af uddannede i forhold til udviklingen i branchen.

Fremskrivningen indenfor udbud og efterspørgsel af arbejdskraft i Region Syddanmarks oplevelseserhverv viser:

- At der frem mod 2015 og 2025 sker en markant stigning i aftaget indenfor oplevelseserhvervene, når fremskrivningen korrigeres for udviklingen i oplevelsesbrancherne i Region Syddanmark i perioden 1995-2004.
- At en sådan potentiel beskæftigelsesfremgang vil øge efterspørgslen på kreative kompetencer ligesom beskæftigede med kompetencer indenfor kundekontakt, service og kommunikation vil blive efterspurgt.
- At denne stigning ikke kan modsvares af uddannelsesudbuddet i Region Syddanmark også selvom andelen af oplevelsesuddannede stiger fra 2 til 4 procent.
- At der bliver en mangel på beskæftigede med erhvervsfaglig, kort videregående, mellemlang videregående og lang videregående uddannelse.

Fremskrivning af kompetenceaftag - beskæftigelse

Fremskrivningerne peger som i det øvrige Danmark på et stigende pres på arbejdsstyrken og risiko for generel mangel på arbejdskraft også i Region Syddanmark. Det kan dog godt lade sig gøre med det aktuelle og forventede fremtidige uddannelsesudbud (nye uddannelser etc.) at øge beskæftigelsen i oplevelseserhvervene, dog ikke så tilstrækkeligt som fremskrivningen i beskæftigelsen tilsiger.

Fremskrivningerne på dette område tager udgangspunkt Finansministeriets makroøkonomiske fremskrivninger (konvergensprogram 2010), som bygger på ADAM-modellen. Her forudses den fremtidige beskæftigelsesvækst inden for de private serviceerhverv, hvortil de fleste oplevelsesbrancher hører, at vokse med 11 pct. frem til 2015 og yderligere 2 pct. frem til 2025.

Når den langsigtede beskæftigelsesvækst ikke vurderes at blive højere, skyldes det i høj grad den nærmest stagnerende arbejdsstyrke i de næste 20 år. Faktisk er væksten inden for privat service den højeste blandt alle hovedsektorerne. Fremstillingserhvervene falder og den offentlige sektor vokser behersket og noget mindre end privat service ifølge modelberegningerne.

Udviklingen i Region Syddanmark forventes ikke at adskille sig væsentligt fra forventningerne for udviklingen på landsplan.

Et realistisk scenarium tager højde for den historiske udvikling i branchernes beskæftigelse. Den overordnede vækst i Finansministeriets fremskrivninger på ca. 13 pct. i de næste 20 år med størst vækst i de førstkommende 10 år ligger godt i forlængelse af den faktiske vækst i beskæftigelsen i perioden 1995-2004. I denne periode steg den samlede beskæftigelse med godt 7 pct.

Men den meget store spredning i de historiske vækstrater for de enkelte oplevelsesbrancher leder frem til et scenarium, der antager en fortsat diversificeret udvikling. En sådan diversificeret udvikling er præsenteret i Tabel 4.1.

Tabel 4.1 Fremskrivning for beskæftigede indenfor oplevelseserhvervene i Region Syddanmark i 2015 og 2025.

	2005	2015	2025
Overnatning og turistbureauer	8316	9000	9200
Gastronomi og natteliv	10.752	11.500	11.700
Kunstnere	277	330	340
Scenekunst	911	1100	1120
Musik	157	170	170
Video & film	416	600	650
Forlagsvirksomhed & medier (TV & radio)	2751	2800	2850
Forlystelsesparker og besøgsmaal	1501	2000	2100
Sport	3436	4000	4500
Event	646	720	810
Fritid	979	700	750
Arkitektur	1061	1095	1115
Design	362	508	518
Reklame	3997	5400	5800
Indholdsproduktion	261	300	330
Total	35.823	40.223	41.953

Kilde: TrendEDUC

Tabel 4.1 viser det potentielle antal beskæftigede indenfor brancher med udgangspunkt i beskæftigelsesfordelingen for oplevelseserhvervene i 2005, Finansministeriets fremskrivning via ADAM-modellen og beregninger af den historiske vækst i oplevelseserhvervene fra 1995 til 2004. Tallene skal, som med andre fremskrivninger, tages med et vist forbehold.

Tabellen viser, at der især indenfor formgivning, image og branding sker en markant vækst i antallet af ansatte. Ligeledes vil særlige brancher indenfor kunst, kultur og underholdning opleve en markant fremgang. Denne fremgang vil smitte af på de traditionelle brancher indenfor oplevelsesøkonomien, som er overnatning mv. samt gastronomi og natteliv, som også oplever vækst.

Fremskrivningen tegner et billede af, at uddannede med kreative kompetencer vil blive efterspurgt i højere grad indenfor oplevelseserhvervene i Region Syddanmark i fremtiden. Ligeledes vil personale i forlystelsesparker og indenfor sport og fritid blive efterspurgt. Det er således beskæftigede med kompetencer indenfor direkte kundekontakt, service og kommunikation, der vil efterspurgt.

Fremskrivning af uddannelsessammensætningen

I forhold til efterspørgslen indenfor særlige brancher i oplevelseserhvervene i Region Syddanmark er det ligeledes interessant at se på, hvordan uddannelsessammensætningen kan tænkes at se ud i år 2015 og 2025. Formålet med en sådan fremskrivning er at give et bud på et eventuelt mis-match mellem udbuddet af uddannelser og efterspørgslen.

Ligesom fremskrivningen af beskæftigelsessituationen, vist i tabel 4.1, skal tallene i tabel 4.2 tages med forbehold. Der er dog grund til at antage, at oplevelseserhvervene i Region Syddanmark vil følge den generelle nationale trend med et generelt kompetenceløft i arbejdsstyrken. Således tager fremskrivningen udgangspunkt i en lineær fremskrivning baseret på Finansministeriets fremskrivninger via ADAM modellen.

Tabel 4.2 Udviklingen i uddannelsessammensætningen inden for oplevelsesbrancherne 2005 med ved lineær fremskrivning for 2015 og 2025.

	2005	2015	2025
Grundskoleuddannelse	21.226	19.500	19.100
EFU	9397	11.500	11.500
KVU	1396	2500	2900
MVU	2169	3000	3300
LVU- bachelor + kandidater + forskere.	1635	2900	3300
Total	35.823	39.400	40.100

Kilde: TrendEDUC

Tabel 4.2 viser, at andelen beskæftigede indenfor oplevelseserhvervene uden kompetencegivende uddannelse falder markant. Således falder andelen fra omkring 60 pct. i 2005 til knap 50 pct. i 2015. Nedgangen i antallet af ansatte uden kompetencegivende uddannelse modsvares af markante stigninger indenfor de videregående uddannelser, hvor der især kommer en stigning blandt beskæftigede med en lang videregående uddannelse. Der sker dog også en markant stigning blandt beskæftigede med en kort videregående uddannelse.

Fremskrivning af uddannelsesudbud

For alle uddannelsesniveauer gælder det, at udviklingen i antallet af oplevelsesuddannede er mere positiv end den generelle arbejdsstyrkeudvikling for de pågældende uddannelseskategorier.

Mens den samlede arbejdsstyrke er stagnerende, stiger antallet af oplevelsesuddannede med over 35 pct.¹¹ Nedenstående tabel viser en fremskrivning af det samlede udbud, fordelt på uddannelsesniveauer.

Tabel 4.3 Arbejdsstyrke fordelt på uddannelsesniveau (udbud) i Syddanmark. Heraf oplevelsesuddannede

	2005	2015	2025
Grundskoleuddannelse	216.262	201.044	190.230
EFU	233.353	213.758	204.852
<i>Heraf oplevelsesuddannelse</i>	<i>7000</i>	<i>8375</i>	<i>9750</i>
KVU	30.033	32.490	34.401
<i>Heraf oplevelsesuddannelse</i>	<i>3000</i>	<i>5125</i>	<i>7250</i>
MVU	81.351	86.685	85.352
<i>Heraf oplevelsesuddannelse</i>	<i>450</i>	<i>700</i>	<i>950</i>
LVU-bach. + kand. + forskere	29.233	44.778	64.730
<i>Heraf oplevelsesuddannelse</i>	<i>280</i>	<i>1905</i>	<i>3530</i>
Total	590.232	578.755	579.566
<i>Heraf oplevelsesuddannelse</i>	<i>10.730</i>	<i>16.105</i>	<i>21.480</i>

Kilde: TrendEDUC

Som det fremgår af tabel 4.3 sker der et relativt markant fald i udbuddet af beskæftigede med kun grundskole eller erhvervsfaglig uddannelse frem til 2025, mens der sker en ligeså markant stigning, men startende fra et meget lavere niveau, blandt beskæftigede med lang videregående uddannelse. Samlet set betyder det at arbejdsstyrken bliver mindre, men at andelen af specifikt oplevelsesuddannede stiger fra knap 2 pct. til knap 4 pct. i 2025.

Angivelsen af udbuddet af oplevelseskompetencer i Region Syddanmark tager her højde for den forventede demografiske udvikling, hvor mindre ungdomsårgange i et enkelt år endnu vil betyde en lidt lavere tilgang til universitetsuddannelserne og de professions- og praksis rettede videregående uddannelser samt erhvervsfaglige uddannelser. Herefter vil ungdomsårgangene i Syddanmark begynde at stige.

I forhold til udbuds- og efterspørgselssiden indenfor oplevelsesøkonomien i Region Syddanmark gives der nedenfor et bud på indenfor hvilke uddannelsesgrupper, der fremover vil være mangel, balance eller overskud af kompetencer. Tallene i tabellen kan ikke direkte udledes som en sammenhæng mellem tabel 4.2 og tabel 4.3, idet tallene i de to tabeller ikke er direkte sammenlignelige. Tabel 4.2 omhandler oplevelseserhvervene uden hensyntagen personer, der er oplevelsesuddannede. Omvendt omhandler tabel 4.3 alle oplevelsesuddannede også uden for oplevelsesbrancherne.

¹¹ Det skal naturligvis bemærkes, at det er nemmere at vise høje vækstrater, når udgangspunktet er lavere, men vi mener alligevel, at der er tale om en markant forskel.

Tabel 4.4 Mis-match mellem udbud og efterspørgsel på oplevelseskompetencer i år 2015 og 2025.

	2007	2015	2025
Grundskoleuddannelse	Balance	Balance	Balance
EFU	Mangel	Mangel	Mangel
KVU	Balance	Mangel	Mangel
MVU	Balance	Balance	Balance
LVU-bachelor + kandidat	Mangel	Mangel	Mangel

Kilde: TrendEDUC

Som det ses af tabel 4.4 er stigningen i både antallet på en ungdomsårgang og en forventet stigning i uddannelsesniveau ikke nok til at honorere efterspørgslen indenfor oplevelseserhvervene. Der kan forventes nogenlunde balance mellem udbud og efterspørgsel for grundskoleuddannede og mellemlange videregående uddannelser til oplevelsesbrancherne, mens der kan forventes mangel for erhvervsfagliguddannelse, kort videregående uddannelse og lang videregående uddannelse. Det skal bemærkes, at der indenfor specifikke uddannelser kan opstå flaskehalsproblemer.

Der kan overordnet forventes en beskæftigelsesfremgang indenfor oplevelseserhvervene i Region Syddanmark. Desuden kan forventes en kompetenceforøgelse blandt de beskæftigede, således at bl.a. andelen af ufaglærte falder fra knap 60 pct. i 2005 til knap 50 pct. i 2015.

Ovennævnte beskæftigelsesfremgang og kompetenceforøgelse presser kompetenceudbuddet i Region Syddanmark. Således antages det, at der vil opstå mangel på arbejdskraft med kompetencegivende uddannelser næsten uanset uddannelsesniveau. Fremskrivningen viser, at især uddannede med kreative kompetencer vil blive efterspurgt. Ligeledes vil personale i forlystelsesparker og indenfor sport og fritid blive efterspurgt. Det er således beskæftigede med kompetencer indenfor direkte kundekontakt, service og kommunikation, der vil efterspurgt.

5. Mobilitet

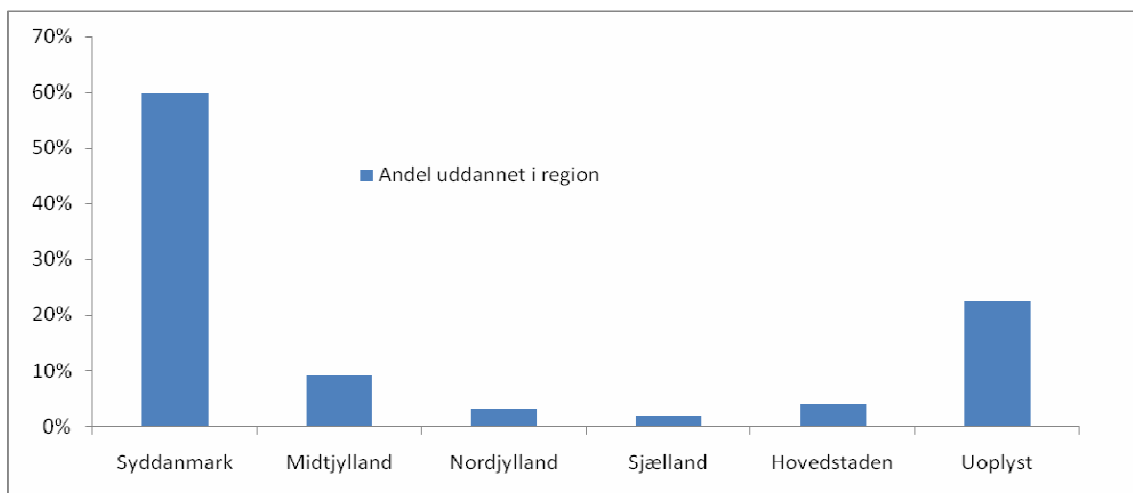
Et alternativ til at øge uddannelsesudbuddet for at imødekomme kompetencegab i Region Syddanmark er at importere arbejdskraft, fra andre regioner eller fra udlandet. I det følgende beskæftiger vi os med arbejdsmarkedets mobilitet i Region Syddanmark. Mobiliteten bliver her defineret med udgangspunkt i de beskæftigede indenfor oplevelsesøkonomi og med den region, som deres uddannelse er taget i (hvilket vil sige uddannelsesinstitutionens beliggenhed).

Undersøgelsen viser:

- At der er lav mobilitet indenfor brancher med en høj andel af ufaglærte.
- At mobiliteten blandt højtuddannede sker indenfor brancher, hvor der er arbejdsløshed blandt de højtuddannede.
- At et kompetencegab ikke kan forventes imødekommet igennem import af dansk arbejdskraft alene.

I det følgende beskrives mobiliteten for beskæftigede i oplevelseserhvervene i Region Syddanmark. Figur 5.1 viser overordnet hvor de beskæftigede i oplevelseserhvervene har opnået deres højst fuldførte uddannelse.

Figur 5.1 Hvor er de beskæftigede i oplevelseserhvervene i Region Syddanmark uddannet?

Kilde: Danmarks Statistik.

Figur 5.1 viser, at 60 pct. af de beskæftigede i Region Syddanmark er faktisk uddannet i regionen. Godt 20 pct. har det ikke været muligt at identificere, hvilket kunne indikere en høj andel af udenlandsk arbejdskraft. Region Midtjylland leverer

10 pct. af de beskæftigede i Region Syddanmark. Det er vanskeligt at sige om tallene er overraskende eller forventelige. Det kunne dog være interessant at undersøge nærmere, hvordan mobilitet kan være med til at lukke et kompetencegab. For Region Syddanmark er det her ikke kun relevant at se på de andre regioner i Danmark, men også, som det antydes, på beskæftigede fra andre nationer.

Til trods for den store gruppe af ikke oplyste findes der alligevel en række interessante resultater, når det overordnede niveau spredes ud på de forskellige brancher i oplevelsesøkonomien. I den følgende tabel sammenlignes de enkelte brancher i forhold til deres evne til at tiltrække arbejdskraft udefra.

Tabel 5.1 *Hvor er de beskæftigede i oplevelseserhvervene i Region Syddanmark uddannet.*

	Syd-danmark	Hoved-staden	Sjælland	Midt-jylland	Nord-jylland	Uoplyst
Turisme						
Overnatning og turistbureauer	59,5%	3,9%	1,7%	6,7%	6,0%	22,3%
Gastronomi og natteliv	69,1%	1,9%	1,5%	5,2%	3,3%	19,0%
Kunst, underholdning og kultur						
Kunstnere	36,1%	22,0%	0,7%	5,8%	0,7%	34,7%
Scenekunst	54,6%	8,0%	1,6%	9,8%	1,4%	24,6%
Musik	52,9%	12,7%	1,9%	6,4%	2,5%	23,6%
Video & film	70,7%	4,6%	1,9%	10,3%	3,1%	9,4%
Forlagsvirksomhed & medier (TV & radio)	43,4%	4,9%	2,0%	26,2%	2,0%	21,4%
Forlystelsesparker og besøgsmaal	48,4%	9,1%	1,3%	13,4%	2,1%	25,6%
Sport	63,8%	2,9%	2,5%	8,1%	2,0%	20,8%
Event	54,6%	6,5%	2,8%	10,4%	2,5%	23,2%
Fritid	67,2%	3,2%	2,1%	7,0%	1,8%	18,6%
Formgivning, image og branding						
Arkitektur	35,4%	10,7%	0,6%	32,5%	1,0%	19,7%
Design	58,0%	9,9%	3,3%	9,7%	3,0%	16,0%
Reklame	54,0%	2,7%	1,2%	6,0%	0,9%	35,3%
Indholdsproduktion	69,0%	7,3%	1,9%	7,7%	3,1%	11,1%

Kilde: Særkørsel Danmarks Statistik

Tabel 5.1 viser, at der er store forskelle mellem de enkelte brancher i oplevelseserhvervene i forhold til tiltrækningen af beskæftigede udefra. Således har brancher med en høj andel af ufaglærte¹² også en stor andel af beskæftigede, der har taget deres højeste uddannelse i Region Syddanmark. Dette er måske ikke overraskende, da flere undersøgelser peger på, at netop større mobilitet hænger sammen med en højere uddannelse¹³.

Desuden viser tabel 5.1, at det har været muligt for brancher som arkitektur, indholdsproduktion, forlystelsesparker og besøgsmaal samt scenekunst at rekruttere uddannede fra andre regioner. Forklaringen er ligetil. Det er lige præcis her, der har været overudbud nationalt set i form af uddannede arkitekter, musikere, skuespillere, historikere mm. Det kan derfor ikke forventes, at kompetencegabet kan imødekommes alene med dansk arbejdskraft, idet der ikke kan forventes overudbud af arbejdskraft i Danmark.

I det følgende vil rankingen af uddannelses- og kompetenceniveau blive sammenholdt med mobilitetsniveauet, hvor mobiliteten er angivet som andelen af de beskæftigede, som er uddannet i en anden identificerbar region uanset uddannelsesniveau.

Tabel 5.2 Andel af højtuddannede og mobilitet fordelt på brancher.

	Ranking	Mobilitet
Arkitektur	1	44,9%
Indholdsproduktion	2	19,9%
Forlystelsesparker og besøgsmaal	3	25,9%
Scenekunst	4	20,9%
Musik	5	23,6%
Reklame	6	10,7%
Fritid	7	14,2%
Video & film	8	20,0%
Forlagsvirksomhed & medier (TV & radio)	9	35,2%
Sport	10	15,5%
Kunstnere	11	29,2%
Design	12	26,0%
Overnatning og turistbureauer	13	18,2%
Event	14	22,1%
Gastronomi og natteliv	15	12,0%

Kilde: Danmarks Statistik.

¹² Brancherne gastronomi og natteliv, video og film, sport samt fritid.

¹³ Se Arbejdsministeriets notat om geografisk mobilitet, 2000.

Der er ikke en klar sammenhæng mellem høj mobilitet og højt uddannelses- og kompetenceniveau, men der er dog en tendens til at de nye videnerhverv i lidt højere grad rekrutterer fra andre regioner. Det er således ikke kun de højtuddannede med en lang videregående uddannelse, der bidrager til mobiliteten i Region Syddanmark.

Det kan således konkluderes, at det ikke kun er de højtuddannede, der bidrager til mobiliteten til Region Syddanmark. Det er altså muligt også at tiltrække beskæftigede med lavere uddannelsesniveau, hvis der er behov herfor. Omvendt tyder tallene også på, at det ikke så meget er attraktiviteten i regionen, der tiltrækker, som det er overskudsproduktion af særligt uddannede i andre regioner. Og da fremskrivninger omkring arbejdsstyrken indikerer et øget pres på arbejdsmarkedet og reel mangel på arbejdskraft, så kan regionen ikke umiddelbart regne med at få udfyldt eventuel mangel på arbejdskraft og kompetencegab herigennem især hvis målsætningen om at øge andelen af beskæftigede i oplevelseserhvervene fra 6,6 til 7,7 pct. over de næste fem år.

Bilag 1: Metode og afgrænsning

I denne kortlægningsproces har vi valgt en kombination af kvalitative og kvantitative metoder. Først har vi gennemført en omfattende desk research af det eksisterende uddannelsesudbud i Region Syddanmark, der allerede er til stede og som relaterer sig til oplevelsesøkonomien. Se bilag 2 for den samlede oversigt over disse uddannelser.

Herefter har vi indhentet data fra Danmarks Statistik i forhold til henholdsvis uddannelser og beskæftigelse med henblik på at kunne gennemføre den kvantitative analyse af udbud, aftag og mobilitet samt foretage en fremskrivning af forholdet mellem udbud og aftag.

Data for uddannelserne er indhentet fra Danmarks Statistik i form af særkørsler på basis af følgende forspalter:

- Ikke-erhvervskompetencegivende uddannelser
- 35-39 Øvrige erhvervsfaglig
 - 35.39 merkantiluddannede
 - Heraf 35.39.26.30 Kontor rejsebranchen
 - medieuddannede/grafisk uddannede 35.55.
 - 35.75 Levnedsmiddel
- 40-49 Øvrige KVVU
 - 40.30 KVVU kunstnerisk
 - 40.39 KVVU merkantil
- 50-59 Øvrige MVU
 - 50.25 øvrige erhvervsprog
 - 50.30 MVU kunstnerisk
 - 50.39.70 Turisme
 - 50.59 MVU Grafisk
 - 50.75 MVU ernæring
- 60-69 Øvrige LVU
 - 60.39 LVU samfundsvidenskabelig
 - Heraf specifikt 60.39.61.25 HA turisme
 - 65.25 humaniora
 - Heraf specifikt oplevelse LVU-humaniora 65.25.14-65.25.35.
 - 65.30 LVU kulturministeriets humanistiske uddannelser
 - 65.35 Naturvidenskabelig
 - Heraf idræt 65.35.85
 - 65.39 Samf. LVU
- 70 Forskere

Data vedr. fordeling af uddannelsesniveau og mobilitet i forhold til oplevelseserhverv er indhentet fra Danmarks Statistik i form af særkørsler baseret på nedenstående operationalisering af brancherne.

Oplevelses- erhverv		Branche- kode	Beskrivelse
Overnatning turistbureauer	og	55.10.10	Hoteller
		55.10.20	Konferencecentre, kursusjendomme
		55.21.00	Vandrehjem
		55.22.00	Campingpladser
		55.23.10	Feriecentre
		55.23.90	Andre faciliteter til korttidsophold
		60.23.00	Anden landpassagertransport
		61.20.00	Transport ad indre vandveje
		63.30.10	Turistbureauer
		63.30.20	Rejsebureauer, turarrangerende
		63.30.30	Rejsebureauer, billetformidlende
		63.30.40	Turistguidevirksomhed
		70.31.30	Ferieboligudlejning
		92.62.20	Lystbådehavne
Gastronomi natteliv	og	55.30.10	Restauranter
		55.30.20	Cafeterier, pølsevogne, grillbarer, isbarer
		55.30.90	Selskabslokaler, forsamlingshuse
		55.40.10	Værtshuse, bodegaer mv.
		55.40.20	Diskoteker og natklubber
		55.40.90	Caféer og kaffebarer mv.
Kunstnere		92.31.20	Selvstændigt udøvende kunstnere
		36.22.20	Guld- & sølvsmedeværksteder samt juvelerer
Scenekunst		92.31.10	Teater- og koncertvirksomhed
		92.32.00	Drift af teater- og koncertsale, kulturhuse

Oplevelses- erhverv	Branche- kode	Beskrivelse
Musik	22.14.00	Udgivelse af lydoptagelser
	36.30.00	Fremstilling af musikinstrumenter
Video & film	92.11.00	Film- og videoproduktion
	92.12.00	Film- og videoformidling
	92.13.00	Biografer
Forlagsvirksomhed & medier (TV & radio)	22.11.10	Udgivelse af bøger, brochurer m. trykkeri
	22.11.20	Udgivelse af bøger, brochurer u. trykkeri
	22.12.10	Udgivelse af dagblade m. trykkeri
	22.12.20	Udgivelse af dagblade u. trykker
	22.13.10	Udgivelse af ugeblade, magasiner m. trykkeri
	22.13.20	Udgivelse af ugeblade, magasiner u. trykkeri
	22.15.00	Anden udgivervirksomhed
	92.20.10	TV - virksomhed
	92.20.20	Radiovirksomhed
Forlystelsesparker og besøgsmål	92.40.00	Pressebureauer
	92.33.00	Forlystelsesparker
	92.52.00	Museer
Sport	92.53.00	Botaniske og zoologiske haver
	92.61.10	Idræts- og svømmehaller
	92.61.90	Andre sportsanlæg
	92.62.10	Idrætsklubber
Event	92.62.90	Andre aktiviteter ifm. sport i øvrigt
	74.87.40	Kongres-, messe- og udstillingsaktiviteter
	74.87.90	Anden forretningsservice

Oplevelses- erhverv	Branche- kode	Beskrivelse
Fritid	92.34.00	Anden forlystelsesvirksomhed i øvrigt
	92.71.00	Lotteri- og anden spillevirksomhed
	92.72.00	Andre aktiviteter ifm. fritid i øvrigt
	93.02.20	Skønheds- og hudpleje
	93.04.00	Sol-, motions- og helsecentre mv.
Arkitektur	74.20.40	Arkitektvirksomhed
	74.20.50	Have- og landskabsarkitekter
	74.87.10	Indretningsarkitekter
Design	74.87.20	Formgivning og industrielt design
Reklame	74.40.10	Reklamebureauvirksomhed
	74.40.90	Anden reklamevirksomhed og -formidling
	74.81.10	Fotografer
Indholdsproduktion	72.21.00	Udvikling af standardsoftware

Udbudsfremskrivningerne udarbejdes i en samlet statistisk model, der for hvert år beregner den samlede arbejdsstyrke for relevante uddannelser. Ved at modellere på inputdata ud fra substantielle – især uddannelsespolitiske – overvejelser, kan der opnås forskellige outputresultater. Det enkelte udbudsforløb indeholder indbyggede antagelser om tilgangsmønstre, fuldførelsesprocenter og pensionsafgang samt generelle antagelser om afgang til udlandet samt overgang til ph.d. uddannelse.

Grundforløbet danner grundlag for de efterfølgende mis-match beregninger Dette forløb antager, at:

- Tilgang til oplevelsesuddannelserne i fremtiden tager højde for den forventede demografiske udvikling, hvor mindre ungdomsårgange i et enkelt år endnu vil betyde en lidt lavere tilgang til universitetsuddannelserne og de professions- og praksisrettede videregående uddannelser samt erhvervsuddannelser. Herefter vil ungdomsårgangene i Syddanmark begynde at stige. I løbet af ca. 10 år vil tilgangen være vokset med ca. 20 pct. Samtidig antages stigende uddannelsesfrekvens, jf. nedenfor.

- Fuldførelsesprocenterne for oplevelsesuddannelserne i Region Syddanmark vil være uændrede, dvs. mellem 50 og 80 pct. De fleste ligger på omkring 50 pct.
- Uændrede aldersbetingede erhvervsfrekvenser.
- Stigende uddannelsesfrekvens for videregående uddannede, som baseres på den øgede uddannelsesfrekvens, gennem de sidste ca. 20 år. En stigende andel af en ungdomsårgang tager nu en mellemlang eller lang videregående uddannelse. Endnu i begyndelsen af 1980'erne var det kun 5 pct. Da den såkaldte uddannelsesprofilmodel i 2005 målte de unges uddannelsesadfærd, var andelen nået op på ca. 14 pct. 2007-tal fra den Koordinerede Tilmelding tyder på en stigning i tilgangen til de videregående uddannelser.

Den øgede søgning vidner om, at toppen endnu ikke er nået. Det er således realistisk at antage, at den øgede uddannelsesfrekvens vil stige til mere end de nuværende 14 pct. I nærværende alternative forløb er forudsat, at den historiske trend med stigende uddannelsesfrekvens vil fortsætte, således at der i 2010 vil være 16 pct. af en ungdomsårgang, som vil afslutte en universitetsuddannelse. De angivne frekvenser er fuldførelsesandele.

Syddanmark ligger lidt over gennemsnittet for hele Danmark, hvilket er indbygget i fremskrivningerne.

Med udgangspunkt i mobilitetsdata fra Danmarks Statistik, der viser oprindelsesregionen for den højest fuldførte uddannelse, er samlet ny viden, der kan styrke den regionale fremskrivning.

Fremskrivningen er justeret på basis af disse data og antagelser om syddanske kandidater, der efter endt uddannelse i Syddanmark finder beskæftigelse i andre regioner.

En ny analyse fra Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling viser, at der er en relativt stor mobilitet ind og ud af Danmark blandt videregående uddannede. Dette gælder også Region Syddanmark. Hvert år udvandrer ca. 200 personer med en akademisk uddannelse fra Syddansk Universitet (VTU 2007) Efter en årrække er der dog tendens til, at en væsentlig andel atter vender hjem til Danmark. Udvandringsraten er størst for de tekniske og naturvidenskabelige fagområder, mens den mindste andel forefindes blandt de humaniora-uddannede kandidater.

Lige som syddanskere, der udvandrer til udlandet, er der udenlandske kandidater, der indvandrer til Syddanmark. Der er dog fortsat en ikke ubetydelig nettoudvandring. I nærværende udbudsmodel er regnet med, at der på ethvert givet tidspunkt i fremskrivningsperioden vil være 5 pct. af de oplevelsesuddannede i udlandet. For de udenlandske oplevelsesuddannede, der uddannes i Danmark, vil andelen, der ikke bliver i Danmark, være større.

Overgangen mellem uddannelsesniveauerne kan påvirke udbudsfremskrivningen ganske meget. Når f.eks. 20 pct. af multimediedesignerne overgår til et højere uddannelsesniveau som bachelorstuderende mv. reduceres multimediearbejdsstyrken med det antal, der senere fuldfører uddannelse på det højere uddannelsesniveau.

Den grundlæggende fremskrivning for den overordnede beskæftigelsesvækst i medie- og kommunikationserhverv samt andre erhverv bygger på Finansministeriets langsigtede fremskrivninger, hvor særligt de private serviceerhverv vokser.

I øvrigt er den centrale variabel i efterspørgselsfremskrivningerne for de medie- og kommunikationsuddannede den såkaldte uddannelseskoefficient, der angiver de oplevelsesuddannedes andel af beskæftigelsen inden for medie- og kommunikationsbranchen og andre brancher.

Udviklingen i efterspørgslen er udregnet ved at kombinere en fremskrivning af udviklingen i en given branche med udviklingen i den andel en given uddannelsesgruppe udgør af de forskellige branchegrupper. Den samlede efterspørgsel er således udregnet som summen af andel af branche ganget med antal personer ansat i den givne branche.

Parallelt med denne proces har vi gennemført 11 telefoniske interview med en række repræsentanter for virksomheder, organisationer og uddannelsesinstitutioner for at supplere med kvalitative input.

Følgende personer er blevet interviewet:

Uddannelsesinstitutioner

Birte Sandorff, Designskolen i Kolding
Susanne Bækholm, Tietgenskolen
Per Østergaard, Brandbase, SDU i Odense
Bodil Stilling, SDU i Esbjerg
Hans Lehmann, EUC Syd
Søren Møller, Fredericia Musical Academy
Niels Egelund, IBC

Virksomheder, organisationer

Peer H. Kristensen, Vejle Fjord
Carsten V. Nielsen, Sydfyns Turistbureau
Per Hørlück, OB
Jacob Salvig, Naturama

Den kvalitative og interviewbaserede del af kortlægningen af forretningsområder har især fokuseret på følgende temaer:

Uddannelsesinstitutionerne:

- a) Hvilke uddannelser findes der, som retter sig mod oplevelsesøkonomien
- b) Hvilke kompetencer opnår de studerende
- c) Efterspørgslen på uddannelser i oplevelsesøkonomi
- d) Oplevelsesøkonomi som tema i andre uddannelser
- e) Aftaget af dimittender fra de oplevelsesrelaterede uddannelser
- f) Mulighed for studenterjobs og praktik
- g) Geografisk oprindelse af de studerende
- h) Mulighed for efteruddannelse inden for oplevelsesøkonomi
- i) Kontakt til aftagersiden
- j) Udviklingen i interessen for oplevelsesøkonomi fra aftagerne
- k) Forslag til initiativer, der vil skabe værdi

Virksomheder og organisationer:

- a) Kompetencebehov i virksomheden relateret til oplevelsesøkonomi
- b) Uddannelsesprofiler blandt eksisterende medarbejdere
- c) Behov for nye uddannelses- og efteruddannelsestilbud relateret til oplevelsesøkonomi.
- d) Kendskab til uddannelser indenfor oplevelsesøkonomiens forretningsområder
- e) Efterspørgsel på særlige kompetenceprofiler – herunder oplevelsesøkonomi
- f) Brug af studentermedhjælpere og praktikanter
- g) Kompetencebehov i fremtiden
- h) Forslag til initiativer, der vil skabe værdi

Udover disse interviews trækker vi på viden fra de 8 interviews, der blev gennemført med virksomheder i forbindelse med kortlægningen af forretningsområder, hvor der også blev spurgt specifikt til kompetencer.

Sammenhængen og fremgangsmåden har således været først at kortlægge de eksisterende uddannelser og indhente statistisk datamateriale for regionen i forhold til uddannelsesniveau, mobilitet og beskæftigelse relateret til oplevelseserhvervene samt foretage fremskrivningerne. Herefter er de kvalitative interviews blevet gennemført.

På baggrund af både kvantitativt og kvalitativt datamateriale har vi analyseret henholdsvis udbud og aftag, mobilitet og kompetencegab og er på den baggrund nået frem til kortlægningens resultater.

Bilag 2: Samlet kortlægning af uddannelser

I nedenstående skema præsenteres den samlede kortlægning af uddannelser, der retter sig mod oplevelseserhvervene i Region Syddanmark. Nogle uddannelser retter sig meget præcist mod oplevelsesøkonomien såsom de kunstneriske og kreative uddannelser mens andre også retter sig mod andre brancher. På den baggrund er det ikke en objektiv kortlægning, idet man altid kan diskutere hvorvidt en uddannelse i større eller mindre grad har oplevelseserhvervene som aftager. Fx vil der være cand. merc.´ere ansat i LEGOLAND uden at cand. merc. som samlet uddannelse kan siges at være en oplevelsesuddannelse.

Vi har foretaget udvælgelsen ud fra det kriterium, at det *i overvejende grad* skal være oplevelsesøkonomiens forretningsområder, som uddannelsen henvender sig til.

Korte videregående uddannelser (KVU)

Uddannelserne varer som hovedregel 2 år men kan godt vare længere. Man skal have en gymnasial eller faglig uddannelse for at blive optaget. Uddannelserne kombinerer praktiske udfordringer med teoretisk viden og foregår på erhvervsskolerne.

Designteknolog, EUC Syd.

I løbet af de to år, uddannelsen varer, møder de studerende hele forretningsgangen i branchen og specialiserer sig inden for et af de tre hovedområder; designet, produktionen eller salget. Uddannelsen er internationalt orienteret, hvorfor den foregår på engelsk.

Markedsføringsøkonom i eventmarketing, Tietgenskolen Odense,

Den toårige uddannelse ruste de studerende til at udføre markedsføringsopgaver indenfor underholdning, oplevelser og kultur. Den studerende opnår kompetencer indenfor markedsføring, salg, økonomi og kommunikation.

Markedsføringsøkonom filmbranchen, Tietgenskolen Odense,

Den studerende uddannes til at udføre opgaver indenfor filmbranchen og opnår kompetencer indenfor markedsføring, økonomi, salg og kommunikation. Uddannelsen er toårig.

Serviceøkonomuddannelsen, Tietgenskolen Odense, Dalum Uddannelsescenter.

Uddannelsen er toårig og målretter sig mod service, turisme og hotel og restauration.

Multimediedesigner, CEU Kolding, Tietgen skolen Odense, Odense tekniske skole, Erhvervsakademi Vest.

Multimedieuddannelsen, som er en toårig uddannelse fokuserer på design, planlægning, realisering og styring af multimedieopgaver. Den studerende opnår en bred vifte af øvrige kompetencer indenfor økonomi, processtyring og ledelse, markedsføring og pædagogik.

Mellemlange videregående uddannelser (MVU), professionsbachelor og øvrige MVU samt Kulturministeriets uddannelser

Uddannelserne varer 3-4½ år og ofte er rettet mod et bestemt erhverv eller jobfunktion. Flere har et praktikforløb på ½-1½ år, og koblingen mellem teori og praksis er væsentlig for mange af uddannelserne.

Diplomingeniøruddannelse i interaktivt design, Syddansk Universitet i Sønderborg

Ideen bag uddannelsen er, at uddanne ingeniører med fokus på en humanistisk forståelse, hvor den studerende får kompetencer til at designe nye, innovative brugerorienterede produkter.

Skuespiller, Skuespillerskolen ved Odense teater.

Under den fireårige uddannelse opnår den studerende en række kompetencer indenfor skuespillerfaget, der beror på teoretisk såvel som praktisk viden og som gør den studerende i stand til at agere som skuespiller indenfor de kreative brancher.

Uddannelse i sang, dans og drama, Det danske musicalakademi, Fredericia.

Musicalperformeruddannelsen er en treårig videregående kunstnerisk uddannelse, der sigter mod at kvalificere de studerende til at arbejde professionelt indenfor musikbranchen. Den studerende opnår praktiske såvel som teoretiske færdigheder på uddannelsen.

Lange videregående uddannelser (LVU)

Danmark har implementeret den såkaldte 3-2-3 struktur, hvor bachelor tager 3 år, kandidat 2 år og ph.d. 3 år. Studietiden er typisk på 3-6 år med en vis overskridelse særligt på kandidatdelen. Et fællestræk er at uddannelserne er teoretiske, og at man går videnskabeligt og analytisk til værks. De giver på én gang stor faglig bredde og en dyb specialiseret indsigt.

Bacheloruddannelser (BA)

BA i business administration (HA på dansk og engelsk), Syddansk Universitet.

Den studerende opnår kompetencer indenfor økonomi, statistik og it, som kan anvendes bredt indenfor den private såvel som den offentlige sektor.

BA i design og kulturøkonomi, Syddansk Universitet.

Erhvervsorienteret uddannelse der beskæftiger sig med arkitektur, byplanlægning, design og kulturøkonomi. Den adskiller sig fra mere traditionelle designuddannelser ved at være mere erhvervsrettet.

Designuddannelsen, Designskolen Kolding.

Bacheloruddannelsen giver de studerende grundlæggende viden og kompetencer indenfor designfaglig teori og metode, som skal gøre den studerende i stand til at omsætte deres viden og kompetencer til udviklingsorienterede designløsninger.

BA i hotelmanagement, Syddansk universitet. Første optag i september 2007.

Den første danske universitetsuddannelse indenfor hotelmanagement, der ligeledes giver de studerende kompetencer indenfor oplevelsesøkonomi, marketing og strategisk ledelse.

ledelse.

BA i idræt og sundhed, Syddansk Universitet.

Bacheloruddannelsen danner grundlaget for at bestride jobs i den brede sundheds- og forebyggelsessektor, i fitnesssektoren og fritidssektoren. Den studerende får således en bred vifte af kompetencer indenfor krop, sundhed og idræt.

BA i innovation og business, Syddansk Universitet.

Der er tale om en mere utraditionel ingeniøruddannelse, der sigter mod at give den studerende indsigt i produktudvikling og ledelse. Ligeledes får de studerende en bred forretningsforståelse. Uddannelsen er tværfaglig og international, hvorfor der undervises på engelsk.

BA i journalistik, Syddansk Universitet.

Uddannelsen giver den studerende en række kompetencer i forhold til tekst, medier, web og produktion.

Klassisk BA, Det Fynske Musikkonservatorium.

Den studerende opnår en række kompetencer indenfor fag som klaver, hørelære, musikteori, musikhistorie, musikteknologi, kulturfag samt et særligt erhvervsfag.

Rytmask BA, Det Fynske Musikkonservatorium.

Foruden hovedfaget i rytmask vil den studerende opnå en række kompetencer indenfor fag som klaver, hørelære, musikteori, musikhistorie, musikteknologi, kulturfag samt et særligt erhvervsfag.

HA i sport management, Syddansk Universitet. Første optag i september 2007.

Den studerende opnår kompetencer indenfor eventledelse, projektledelse og branding. Ligeledes gælder, at de studerende opnår en solid ballast indenfor erhvervsøkonomi.

En række forskellige bacheloruddannelser ved Vestjysk Musik Konservatorium, Esbjerg.

Uddannelserne er meget kunstneriske og sigter mod at give de studerende kompetencer til selv at kunne skabe musik. Uddannelserne sigter bredt mellem specifik fokus på et enkelt instrument til den bredere uddannelse indenfor musikformidling.

Femårig kunstuddannelse svarende til bachelorniveau og kandidatniveau, Det Fynske Kunstakademi.

Uddannelsen er fem-årig og inddelt i to hovedmoduler: et tre-årigt basismodul og et to-årigt videregående modul. Undervisningen er baseret på workshops og dialogbaseret undervisning. Det fynske Kunstakademi har tre faglige linier: maleri/tegning, konceptuel praksis og digitale medier.

Kandidatuddannelser (KA)

KA i designledelse, Syddansk Universitet. Første optag i september 2007.

På den toårige kandidatuddannelse opnår den studerende tværfaglige kompetencer til at varetage kreative, kommunikative, økonomiske og organisatoriske aspekter af designudvikling i erhvervsvirksomheder og organisationer. Ideen med uddannelsen er, at

den skal rumme studerende med forskellige fagligheder fra designstudiet til de mere humanistiske og samfundsvidenskabelige uddannelser.

KA i design og kulturøkonomi, Syddansk Universitet.

En meget erhvervsrettet uddannelse indenfor byplanlægning, arkitektur og boligindretning. Den studerende får kompetencer indenfor organisering, ledelse og økonomistyring. I forhold til øvrige designuddannelser er denne målrettet direkte mod erhvervslivet.

Designuddannelsen, Designskolen Kolding.

Kandidatuddannelsen specialiserer den studerende indenfor et udvalgt fagområde til selvstændigt at kunne bruge designfagets teorier og metoder.

KA i idræt og sundhed, Syddansk Universitet.

Som kandidat i idræt og sundhed kan man finde jobs i en række forskellige brancher. Typisk arbejder de studerende som underviser, projektmedarbejder i sundheds- og forebyggelses-projekter og som initiativtager til iværksættelse af nye projekter herunder tænkes særligt på sundhed, kurophold og rehabilitering.

Cand.negot. i international turisme og fritidsmanagement, Syddansk Universitet.

De studerende opnår en række kompetencer indenfor turismebranchen, der gør dem i stand til at varetage opgaver for private såvel som offentlige virksomheder. Uddannelsen er en kombinationsuddannelse, der kobler det humanistiske og det samfundsvidenskabelige.

KA i innovation og business, Syddansk Universitet.

Der er tale om en mere utraditionel ingeniøruddannelse, der sigter mod at give den studerende indsigt i produktudvikling og ledelse. Ligeledes får de studerende en bred forretningsforståelse. Uddannelsen er tværfaglig og international, hvorfor der undervises på engelsk.

KA i IT produktudvikling, Syddansk Universitet.

En uddannelse som giver den studerende kompetencer til at arbejde med skabelsen af fremtidens innovationer med fokus på mennesket. Det drejer sig primært om fysiske produkter og deres brugergrænseflader - ikke software design.

KA i journalistik, Syddansk Universitet.

Kandidatuddannelsen i journalistik målretter den studerende til at varetage opgaver indenfor medie- og tv-branchen

Klassisk KA, Det Fynske Musikkonservatorium.

Under denne uddannelse kan man vælge blandt en række retninger, der specialiserer den studerende til at kunne varetage en række funktioner indenfor de musisk kreative fag og undervisning.

KA i kultur og formidling, Syddansk Universitet.

Uddannelsen fokuserer på kulturforståelse og giver de studerende kompetencer til at løse nutidige problemstillinger med fokus på kulturel mangfoldighed. De studerende lærer ligeledes at anvende og udtrykke sig gennem en række medier og metoder som kunst og

design, tekster og tegn samt film.

Rytmask KA, Det Fynske Musikkonservatorium.

Denne uddannelse har et internationalt islæt, der gør det muligt for den færdige kandidat at begå sig på den internationale musiske arena.

KA i webkommunikation, Syddansk Universitet.

Den reviderede toårige uddannelse sigter mod at give den studerende teoretiske og praktiske kompetencer til at kunne arbejde med webdesign og kommunikation indenfor en række brancher.

Etårig overbygningssuddannelse ved Det danske musicalakademi, Fredericia.

Formålet med den etårige uddannelse er, at give de studerende kompetencer indenfor nationale såvel som den internationale musicalarena.

En række forskellige kandidatuddannelser ved Vestjysk Musik Konservatorium, Esbjerg.

Uddannelserne er meget kunstneriske og sigter mod at give de studerende kompetencer til selv at kunne skabe musik. Uddannelserne sigter bredt mellem specifik fokus på et enkelt instrument til den bredere uddannelse indenfor musikformidling.

Efter- og videreuddannelse (VVU)

Videre- og efteruddannelsesmuligheder varierer i høj grad og dækker over flere forskellige niveauer lige fra enkeltstående kurser¹⁴ til masteruddannelser og diplomuddannelser.

Masteruddannelser

Master i fitness og træning, Syddansk Universitet. Første optag september 2007.

Master i fitness og træning skal skabe en bedre sammenhæng imellem idræts- og behandlingssektoren og give grobund for et optimalt tværfagligt samarbejde. De studerende skal gøres stærke i effektiv kommunikation og mobilisering af en sund og aktiv livsstil.

Master i musikformidling, Vestjysk Musik Konservatorium, Esbjerg.

Uddannelsen har to retninger, kreativ musikformidling og grundlæggende musikformidling. Uddannelsen sigter mod at forfine de kompetencer, som den studerende allerede har indenfor området.

Diplomuddannelser

Der forefindes ifølge www.ug.dk og www.vidar.dk ingen diplomuddannelser i Region Syddanmark, der relaterer sig til oplevelsesøkonomi.

¹⁴ Der findes et utal af enkeltstående kurser, som relaterer sig til oplevelsesøkonomien. Det er ikke muligt at lave en samlet oversigt over disse, da de har meget forskelligt format og indhold og udbydes af alt fra private til organisationer og offentlige institutioner.

Bilag 3: Beskæftigelse i oplevelsesøkonomien

I det følgende gengives en gennemgribende oversigt over aftaget på uddannelsesniveau generelt og på mere specifikke oplevelsesøkonomiske relaterede uddannelser. Tabellerne er fordelt efter de identificerede oplevelsesøkonomiske erhverv.

I tabellerne fremgår ud over tallene også forskellige tegn, som enten indikerer, at der ikke er tilgængelige observationer eller at der af diskretionshensyn ikke gengives tal. Tegnene er som følger:

Ingen observationer = -

Diskretionshensyn = ...

Table 1a *Beskæftigede i oplevelsesbrancherne i Region Syddanmark fordelt på uddannelse i 2005.*

	Ufaglært	EUD	KVU	MVU	LVU	Forsker
Overnatning og turistbureauer	4839	2837	265	199	176	0
Gastronomi og natteliv	8161	2043	220	182	146	0
Kunstnere	83	136	18	30	10	0
Scenekunst	412	207	82	71	127	12
Musik	52	81	12	6	6	0
Video & film	259	90	16	27	24	0
Forlagsvirksomhed & medier (TV & radio)	907	809	144	680	211	0
Forlystelsesparker og besøgsmaal	596	441	84	121	248	11
Sport	2065	1001	89	155	126	0
Event	246	270	54	45	31	0
Fritid	524	317	44	53	41	0
Arkitektur	125	211	95	368	262	0
Design	107	128	53	61	13	0
Reklame	2795	757	168	135	142	0
Indholdsproduktion	55	69	52	36	47	...
Total	21.226	9397	1396	2169	1610	...

Tabel 1b *Beskæftigede i oplevelsesbrancherne i Region Syddanmark fordelt på uddannelse i 2005.*

	Ufaglært	EFU	Heraf mediografisk	Heraf levnedsmiddel	KVU	Heraf kunst	MVU	Heraf Turisme	Heraf grafisk	LVU	Heraf humaniora	Heraf kultur hum.	Forsker	TOTAL
Overnatning og turistbureauer	4839	2837	21	1106	265	5	199	22	24	176	23	...	-	8316
Gastronomi og natteliv	8161	2043	12	840	220	10	182	19	19	146	11	-	-	10.752
Kunstnere	83	136	...	-	18	7	30	10	-	277
Scenekunst	412	207	6	14	82	47	71	127	11	87	12	911
Musik	52	81	12	...	6	...	-	6	...	-	-	157
Video & film	259	90	19	...	16	...	27	6	-	24	6	...	-	416
Forlagsvirksomhed & medier (TV & radio)	907	809	225	23	144	14	680	25	16	211	58	7	-	2751
Forlystelsesparker og besøgsmaal	596	441	11	28	84	15	121	9	15	248	107	...	11	1501
Sport	2065	1001	7	81	89	...	155	14	12	126	7	-	-	3436
Event	246	270	5	18	54	...	45	12	16	31	...	-	-	646
Fritid	524	317	...	15	44	...	53	41	...	-	-	979
Arkitektur	125	211	-	...	95	15	368	6	345	262	-	-	-	1061
Design	107	128	29	...	53	20	61	...	15	13	...	-	-	362
Reklame	2795	757	189	21	168	16	135	24	21	142	35	-	-	3997
Indholdsproduktion	55	69	-	...	52	-	36	9	19	47	261

Baggrundsnotat: Kortlægning af kompetencer – kortlægningsopgave 2

Tabel 2 Beskæftigede i oplevelsesbrancherne i Trekantsområdet fordelt på uddannelse i 2005.

	Ufaglært	EFU	Heraf mediografisk	Heraf levnedsmiddel	KVU	Heraf kunst	MVU	Heraf Turisme	Heraf grafisk	LVU	Heraf humaniora	Heraf kultur hum.	Forsker	TOTAL
Overnatning og turistbureauer	1411	892	...	390	74	...	56	7	8	40	...	-	-	2473
Gastronomi og natteliv	2384	575	...	225	66	5	44	...	5	29	...	-	-	3098
Kunstnere	27	53	-	-	7	...	8	-	-	-	-	97
Scenekunst	88	38	7	...	8	-	-	8	-	7	...	150
Musik	5	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14
Video & film	59	24	-	-	-	93
Forlagsvirksomhed & medier (TV & radio)	304	247	74	...	36	...	181	7	...	35	8	...	-	803
Forlystelsesparker og besøgsmaal	190	160	...	11	44	12	37	...	8	65	20	499
Sport	582	330	...	21	29	-	48	32	...	-	-	1021
Event	105	95	...	12	20	-	22	6	6	13	-	-	-	255
Fritid	150	118	-	8	9	...	8	-	-	11	...	-	-	296
Arkitektur	58	87	-	...	45	9	139	-	132	86	-	-	-	415
Design	37	42	8	...	23	10	17	...	7	...	-	-	-	123
Reklame	854	236	63	7	60	8	47	8	5	31	8	-	-	1228
Indholdsproduktion	16	16	-	-	21	-	8	...	6	13	-	-	-	74

Tabel 3 Beskæftigede i oplevelsesbrancherne i Sydvestjylland fordelt på uddannelse i 2005.

Overnatning og turistbureauer	1008	572	6	153	56	-	52	37	8	-	-	1725
Gastronomi og natteliv	1645	407	...	167	36	...	34	16	...	-	-	2138
Kunstnere	13	16	-	-	-	-	-	37
Scenekunst	77	44	8	...	17	11	-	9	-	157
Musik	...	7	-	-	...	-	...	-	-	...	-	-	-	14
Video & film	44	...	-	-	...	-	-	...	-	-	-	51
Forlagsvirksomhed & medier (TV & radio)	91	82	9	...	8	-	82	...	-	13	-	276
Forlystelsesparker og besøgsmaal	95	63	-	...	9	...	22	34	16	-	...	226
Sport	462	210	-	18	22	...	30	19	-	-	-	743
Event	38	53	10	-	6	-	-	110
Fritid	57	40	-	-	9	-	12	-	-	-	121
Arkitektur	29	28	-	-	13	-	52	...	49	27	-	-	-	149
Design	6	13	...	-	...	-	...	-	-	-	-	27
Reklame	412	99	22	...	25	...	20	...	-	14	...	-	-	570
Indholdsproduktion	8	14	-	-	7	-	...	-	...	7	...	-	-	40

Tabel 4 Beskæftigede i oplevelsesbrancherne i Østsjælland fordelt på uddannelse i 2005.

	Ufaglært	EFU	Heraf mediografisk	Heraf levnedsmiddel	KVU	Heraf kunst	MVU	Heraf Turisme	Heraf grafisk	LVU	Heraf humaniora	Heraf kultur hum.	Forsker	TOTAL
Overnatning og turistbureauer	684	342	...	128	37	-	18	19	...	-	-	1100
Gastronomi og nattelev	1087	304	...	122	23	...	22	18	...	-	-	1454
Kunstnere	...	8	-	-	...	-	-	...	-	...	-	18
Scenekunst	59	32	7	...	10	-	...	29	...	24	...	141
Musik	24	55	-	-	-	-	-	87
Video & film	17	5	-	-	...	-	...	-	-	...	-	-	-	28
Forlagsvirksomhed & medier (TV & radio)	57	62	13	5	13	...	74	11	...	-	-	217
Forlystelsesparker og besøgsmaal	66	55	10	...	13	21	13	-	...	167
Sport	247	149	-	9	10	...	23	...	-	8	-	-	-	437
Event	25	38	-	...	7	-	...	-	-	-	77
Fritid	74	42	-	-	5	-	9	-	-	6	-	-	-	136
Arkitektur	9	29	-	-	11	...	57	...	51	41	-	-	-	147
Design	6	13	...	-	7	...	5	-	-	-	32
Reklame	511	76	18	...	14	...	15	9	...	-	-	625
Indholdsproduktion	7	10	-	-	...	-	-	-	-	25

Tabel 5 Beskæftigede i oplevelsesbrancherne på Sydfyn og øerne fordelt på uddannelse i 2005.

	Ufaglært	EFU	Heraf mediografisk	Heraf levnedsmiddel	KVU	Heraf kunst	MVU	Heraf Turisme	Heraf grafisk	LVU	Heraf humaniora	Heraf kultur hum.	Forsker	TOTAL
Overnatning og turistbureauer	420	247	...	86	21	-	20	15	...	-	-	723
Gastronomi og natteliv	512	154	...	60	20	-	17	-	...	6	...	-	-	709
Kunstnere	14	17	-	-	-	-	...	-	-	-	35
Scenekunst	12	6	-	-	...	-	5	...	-	-	-	27
Musik	-	-	...	-	-	...	-	-	-	...
Video & film	24	7	-	-	...	-	...	-	-	...	-	-	-	34
Forlagsvirksomhed & medier (TV & radio)	62	68	17	-	10	-	67	12	-	219
Forlystelsesparker og besøgsmaal	52	38	-	5	5	-	12	-	...	19	10	-	...	128
Sport	150	75	-	9	8	-	17	5	-	-	-	255
Event	11	8	-	-	...	-	...	-	-	-	26
Fritid	54	21	-	-	5	-	-	-	-	84
Arkitektur	6	18	-	-	24	-	23	27	-	-	-	78
Design	11	7	5	-	...	-	7	-	-	-	-	26
Reklame	107	44	8	-	11	-	-	-	172
Indholdsproduktion	-	-	...	-	-	...	-	-	...	14

Tabel 6 Beskæftigede i oplevelsesbrancherne i Odense og Midtjylland fordelt på uddannelse i 2005.

	Ufaglært	EFU	Heraf mediografisk	Heraf levnedsmiddel	KVU	Heraf kunst	MVU	Heraf Turisme	Heraf grafisk	LVU	Heraf humaniora	Heraf kultur hum.	Forsker	TOTAL
Overnatning og turistbureauer	1316	784	6	349	77	...	53	...	7	65	7	...	-	2295
Gastronomi og natteliv	2533	603	6	266	75	...	65	11	8	77	7	-	-	3353
Kunstnere	25	42	...	-	8	...	13	...	-	-	90
Scenekunst	176	87	...	6	60	40	31	...	-	75	8	47	7	436
Musik	19	13	...	-	5	-	-	-	-	40
Video & film	115	50	16	...	7	...	17	...	-	21	5	...	-	210
Forlagsvirksomhed & medier (TV & radio)	393	350	112	12	77	9	276	12	10	140	39	...	-	1236
Forlystelsesparker og besøgsmaal	193	125	7	5	16	...	37	109	48	-	...	481
Sport	624	237	5	24	20	-	37	62	5	-	-	980
Event	67	76	15	...	11	...	5	9	...	-	-	178
Fritid	189	96	19	-	19	19	...	-	-	342
Arkitektur	23	49	-	...	23	...	96	...	90	81	-	-	-	272
Design	47	53	11	...	22	9	26	6	...	-	-	154
Reklame	911	302	83	10	61	6	42	13	10	86	25	-	-	1402
Indholdsproduktion	21	27	-	...	18	-	16	5	9	25	-	108

